

Maturitná skúška 2016

Správa o výsledkoch externej časti a písomnej formy internej časti maturitnej skúšky

zo slovenského jazyka a literatúry

Mgr. Alžbeta Palacková
Ing. Jana Kostolanská, PhD.

Bratislava 2016

Obsah

Vysvetlivky	3
Úvod.....	4
1 Charakteristika testu EČ MS zo slovenského jazyka a literatúry	5
2 Výsledky testu EČ MS zo slovenského jazyka a literatúry	7
2.1 Úspešnosť testu EČ MS zo slovenského jazyka a literatúry	7
3 Interpretácia výsledkov testu EČ MS zo slovenského jazyka a literatúry	13
3.1 Súhrnné charakteristiky položiek.....	13
3.2 Oblasti testu	15
3.2.1 Čítanie s porozumením	16
3.2.2 Jazyk	19
3.2.3 Literatúra.....	37
4 Vyhodnotenie PFIČ MS zo slovenského jazyka a literatúry	47
4.1 Výber tém	47
4.2 Úspešnosť PFIČ	50
Záver.....	53
Použitá literatúra	57

Vysvetlivky

MS	– maturitná skúška
EČ	– externá časť (maturitnej skúšky)
PFIČ	– písomná forma internej časti (maturitnej skúšky)
ÚFIČ	– ústna forma internej časti (maturitnej skúšky)
GYM	– gymnáziá
SOŠ	– stredné odborné školy
SŠ	– stredné školy
N	– veľkosť štatistického súboru, počet žiakov
BA	– Bratislavský kraj
TT	– Trnavský kraj
TN	– Trenčiansky kraj
NR	– Nitriansky kraj
ZA	– Žilinský kraj
BB	– Banskobystrický kraj
PO	– Prešovský kraj
KE	– Košický kraj
Sig.	– obojstranná signifikancia, štatistická významnosť
SJL16	– označenie testu zo slovenského jazyka a literatúry
P. Bis.	– Point Biserial, parameter medzipoložkovej korelácie
r	– korelačný koeficient, koeficient vecnej signifikancie
položka (testová)	– príklad, úloha, otázka v teste určená na riešenie a hodnotená (0, 1) v hrubom skóre
Np	– národný priemer
Obťažnosť	– označuje obťažnosť testových položiek v zástupnom variante 8278
Obťažnosť 2	– označuje obťažnosť testových položiek v zástupnom variante 8471
ÚVO	– úloha s výberom odpovede
ÚKO	– úloha s krátkou odpoveďou
w	– náročnosť úlohy

Úvod

Dňa 15. marca 2016 sa na stredných školách s vyučovacím jazykom slovenským a ukrajinským uskutočnil riadny termín externej časti maturitnej skúšky a písomnej formy internej časti maturitnej skúšky zo slovenského jazyka a literatúry (SJL).

Cieľom externej časti (EČ) a písomnej formy internej časti (PFIČ) maturitnej skúšky (MS) je overiť a zhodnotiť tie vedomosti a zručnosti maturantov, ktoré nie je možné overiť v dostatočnej miere v ústnej forme internej časti (ÚFIČ) MS. Vysoká objektivita a validita skúšky zaručuje porovnateľné výsledky pre žiakov z celého Slovenska.

Správa dokladuje korektnosť a exaktnosť maturitnej skúšky a spracovania jej výsledkov. Prvá kapitola správy prináša charakteristiku testu, jeho štruktúru.

V kapitole *Výsledky* predkladáme informácie o psychometrických charakteristikách testu, kvantifikujeme štatistický súbor a prezentujeme možné faktory rozdielnosti výkonov v EČ MS prostredníctvom základných štatistických charakteristík testu, distribúcie úspešnosti žiakov a výsledky spracované podľa vybraných triediacich znakov. Údaje o počtoch žiakov sú členené z hľadiska územného, zriaďovateľa školy, druhu školy, pohlavia a známky.

Kapitola *Interpretácia výsledkov* prináša položkovú analýzu, oboznamuje s celkovou úspešnosťou testu a žiakov v čítaní s porozumením (čitateľskej gramotnosti) a v jednotlivých oblastiach jazykovedy a literatúry. Pri interpretácii a hodnotení výsledkov sme vychádzali zo Záverečnej správy zo štatistického spracovania testu zo slovenského jazyka a literatúry (Kostolanská, J., 2016). V správe pracujeme a odvolávame sa na variant testu 8278 a Kľúč správnych odpovedí prislúchajúci k tomuto variantu. Na internetovej stránke www.nucem.sk je zverejnený variant testu EČ s kódom 8278.

Výsledky PFIČ interpretujeme v poslednej kapitole, kde hodnotíme výber tém, resp. žánrov a úspešnosť. Vychádzali sme zo Záverečnej správy zo štatistického spracovania testu PFIČ MS z vyučovacích jazykov (NÚCEM, 2016).

V Závere sumarizujeme štatistické zistenia, hodnotenie výkonov populačného ročníka a meracieho nástroja, rovnako na základe analýzy a porovnania výsledkov testov EČ MS za posledných sedem rokov prinášame stručný prehľad problematických oblastí či javov v rámci učiva zo SJL.

1 Charakteristika testu EČ MS zo slovenského jazyka a literatúry

Cieľom testu bolo preveriť pomocou produktívnych kontextualizovaných úloh, ako žiak zvládol rozsah učiva predpísaný cieľovými požiadavkami na vedomosti a zručnosti absolventa strednej školy, preveriť schopnosť žiaka čítať rôzne typy textov s porozumením a pracovať s textom.

Test bol určený maturantom všetkých druhov stredných škôl, ktorí sa pripravovali na maturitnú skúšku zo slovenského jazyka a literatúry. Rešpektoval vyhlášku o ukončovaní štúdia na stredných školách v znení neskorších predpisov a obsahom a úrovňou náročnosti zodpovedal Cieľovým požiadavkám na vedomosti a zručnosti maturantov zo slovenského jazyka a literatúry. Zohľadňoval predpísaný čas 100 minút, určený na trvanie testovania a predpísané bodové hodnotenie úloh, kde každá úloha mala váhu 1 bodu, spolu 64 bodov.

Test obsahoval 8 východiskových textov rôznej dĺžky a 64 testových úloh. Ku každému autentickému, prípadne upravenému textu sa viazal súbor ôsmich otázok, z ktorých päť bolo uzavretých s alternatívnou možnosťou odpovede (výber odpovede zo štyroch možností, z ktorých len jedna bola správna) a tri otvorené, doplňovacie, ktoré vyžadovali krátku odpoveď.

Texty boli obsahovo zamerané na témy vymedzené cieľovými požiadavkami, písané pre širokú verejnosť a spadajúce do rámca žiakových skúseností. Obsahovali literárne ukážky, citácie, všeobecné témy, s ktorými sa žiaci stretávajú v každodennom živote, vyhovovali rozsahu vedomostí a skúseností žiakov.

V teste sa overovali vedomosti a zručnosti zamerané na celkové porozumenie textu, osvojenie si literatúry, teórie literatúry, literárnej histórie, fonetiky, ortografie, morfológie, lexikológie, syntaxe, štylistiky a komunikácie v rozsahu cieľových požiadaviek na vedomosti a zručnosti maturantov zo SJL. Testové úlohy boli viazané na kontext, vychádzali z 2 publicistických textov, 1 náučného textu, z 3 textov zo slovenskej a 2 textov zo svetovej umeleckej literatúry. V rámci umeleckých textov boli zastúpené všetky literárne druhy. Úlohy k jednotlivým textom v teste boli zoradené podľa náročnosti od najľahších po najťažšie, a to:

- úlohy na reprodukciu a jednoduché myšlienkové operácie (porozumenie, priraďovanie, zoraďovanie, triedenie, porovnávanie, jednoduchá aplikácia), $w = 1$,
- úlohy vyžadujúce zložitejšie myšlienkové operácie (analýza, syntéza, indukcia, dedukcia, vysvetľovanie, hodnotenie, dokazovanie, overovanie), $w = 2$,
- úlohy vyžadujúce tvorivý prístup (tvorba hypotézy, zložitejšia aplikácia, riešenie problémových situácií, objavovanie nových myšlienok a vzťahov), $w = 3$.

Administrácia testov bola realizovaná podľa vopred stanoveného harmonogramu a organizačných pokynov na všetkých školách súčasne. Dopoludnia sa písala EČ MS

a popoludní PFIČ MS. Administrátormi testov boli interní učitelia školy. Počas administrácie testov a pri hodnotení úloh s krátkou odpoveďou EČ MS externý dozor vykonávali pedagogickí zamestnanci z iných škôl – predsedovia predmetových maturitných komisií.

Časť maturantov si mohla zvoliť formu testovania – papierovú alebo elektronickú. V prípade elektronického testovania sa žiaci dozvedeli svoj predbežný výsledok po skončení testovania a odoslani odpovedí do systému E-test.

Žiaci, ktorí absolvovali papierové testovanie, písali odpovede úloh EČ MS na odpoveďové hárky. Originály škola odoslala na centrálnu vyhodnotenie, kópie zostali v škole.

Hodnotiteľmi úloh s krátkou odpoveďou EČ MS zo slovenského jazyka a literatúry boli interní učitelia menovaní riaditeľom školy, ktorí hodnotili podľa centrálne vypracovaných Pokynov na hodnotenie a podľa Kľúča správnych odpovedí. Hodnotiteľmi otvorených úloh v elektronickej forme testovania boli predmetoví koordinátori NÚCEM, pričom na priebeh hodnotenia dozeral menovaný predseda predmetovej maturitnej komisie.

2 Výsledky testu EČ MS zo slovenského jazyka a literatúry

Do testovania v predmete slovenský jazyk a literatúra sa zapojilo 41 682 žiakov zo 695 škôl. Na papierovej forme testovania sa zúčastnilo 95,4 % stredoškolákov, elektronickú formu si zvolilo 4,6 % maturantov. Najviac škôl bolo z Prešovského a Bratislavského kraja, najmenej z Trnavského kraja. Štátne školy z celkového počtu tvorili 73,1 %, súkromné školy 17,1 % a cirkevné školy 9,8 %. Gymnáziá boli zastúpené 32,4 % a SOŠ a konzervatóriá 67,6 %. Dievčat sa na EČ MS zo SJL zúčastnilo o 1 210 viac ako chlapcov.

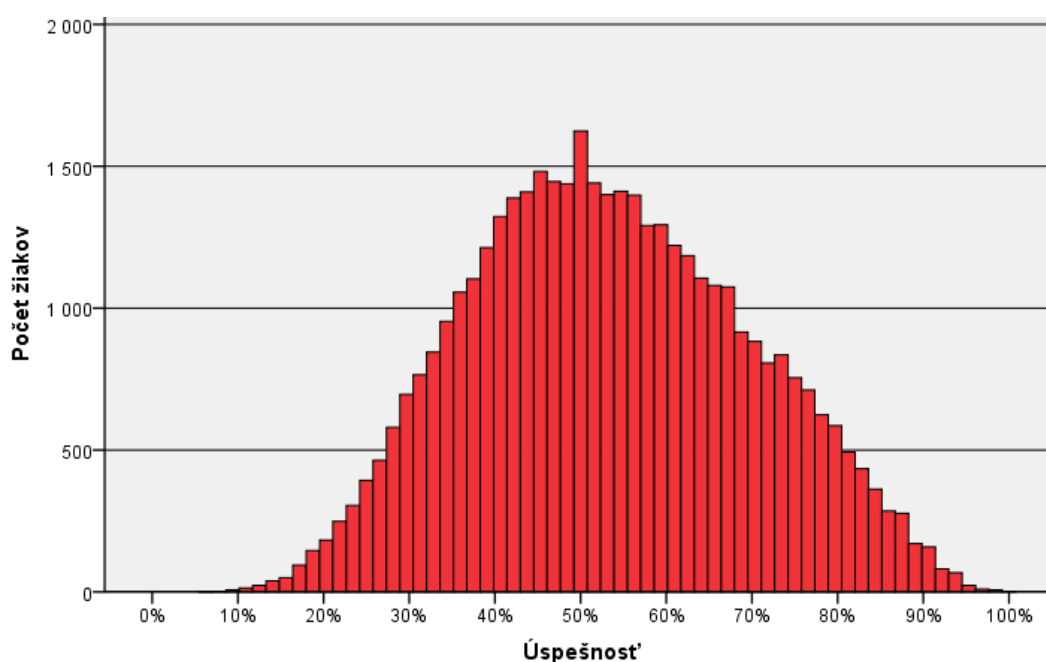
2.1 Úspešnosť testu EČ MS zo slovenského jazyka a literatúry

Úspešnosť žiaka definujeme ako percentuálny podiel bodov za položky, ktoré žiak správne zodpovedal (hrubé skóre) z maximálneho počtu bodov 64, pričom za každé úspešné riešenie, bez ohľadu na skutočnú obtiažnosť úlohy, získal riešiteľ jeden bod.

V teste EČ MS zo SJL dosiahli žiaci priemernú úspešnosť 53,4 %. Dvaja žiaci dosiahli maximálnu úspešnosť 100 %, minimálnu úspešnosť 6,3 % dosiahol jeden žiak.

Tab. 1 Výsledné psychometrické charakteristiky percentuálnej úspešnosti testu

	Test SJL
Počet testovaných žiakov	41 682
Maximum	100
Minimum	6,3
Priemer	53,4
Štandardná odchýlka	16,3
Štandardná chyba priemernej úspešnosti	0,1
Cronbachovo alfa	0,88

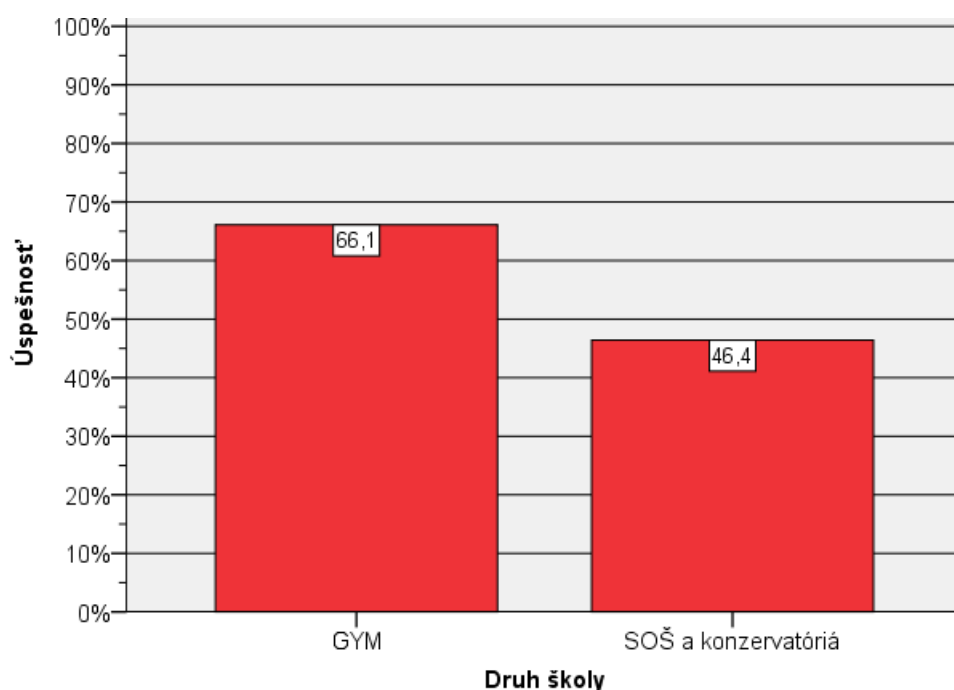

Obr. 1 Výsledný histogram rozdelenia početností percentuálnych úspešností v teste

Relatívne symetricky rozložený histogram testu ukazuje normálne rozloženia dát. Histogram je približne v strede grafu, z čoho možno usudzovať, že test zo SJL bol pre testovanú populáciu primerane náročný. Spôľahlivosť merania (reliabilita testu) určená hodnotou Cronbachovho alfa 0,88 je vysoká.

Úspešnosť podľa formy testovania

V teste zo slovenského jazyka a literatúry neboli zistené rozdiely v úspešnosti podľa formy testovania vecne významné. Žiaci, ktorí test písali elektronickou formou, dosiahli úspešnosť 56,9 %, žiaci, ktorí písali papierovú formu, dosiahli úspešnosť 53,2 %. Vyvodzovať ďalšie závery je vzhľadom na pomer žiakov irelevantné.

Úspešnosť podľa druhu školy

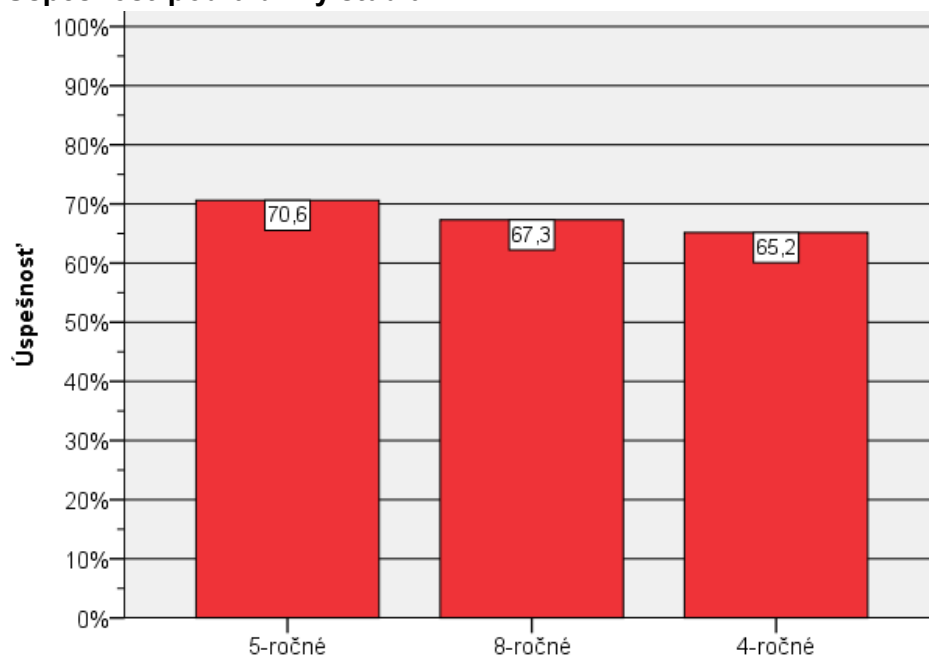
Obr. 2 Úspešnosť podľa druhu školy

Z hľadiska druhu škôl boli úspešnejšie gymnáziá s priemernou úspešnosťou 66,1 %. Ostatné stredné školy dosiahli priemernú úspešnosť 46,4 %, rozdiel je na úrovni silnej vecnej signifikancie. Pretrvávajúci rozdiel v úspešnosti v neprospech SOŠ a konzervatórií dokumentuje tabuľka č. 2. Rozdiely medzi úspešnosťou žiakov GYM a žiakov ostatných SŠ sú vo všetkých uvedených rokoch na úrovni silnej vecnej významnosti.

Tab. 2 Rozdiely v priemernej úspešnosti podľa druhu školy v rokoch 2009 – 2016 (v %)

Rok	GYM	SOŠ	rozdiel
2016	66,1	46,4	19,7
2015	66,1	44,8	21,3
2014	74,6	56,4	18,2
2013	72,8	56,3	16,5
2012	70,7	53,5	17,2
2011	73,8	57,1	16,7
2010	70,2	56,1	14,1
2009	74,3	57,4	16,9

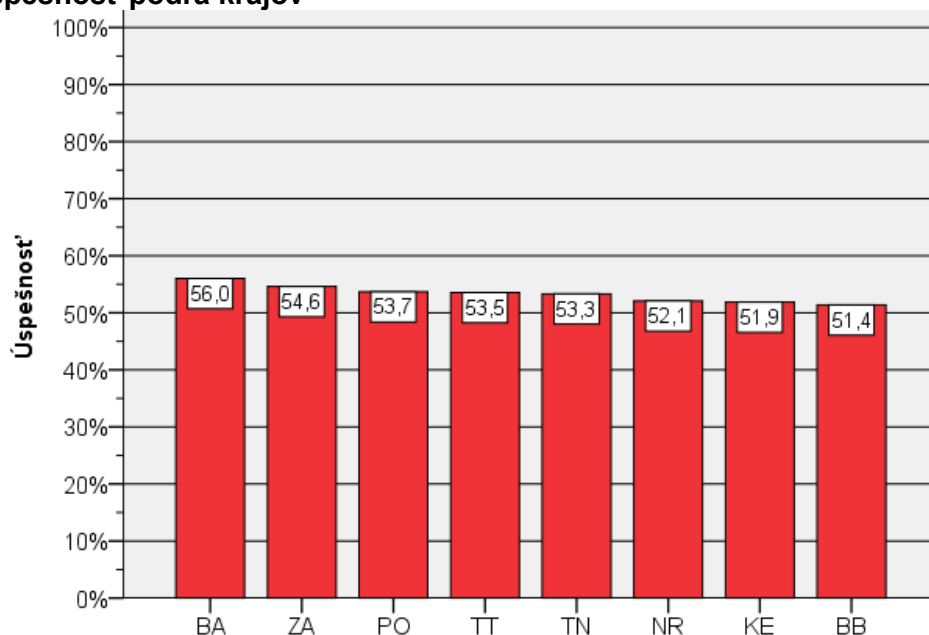
Úspešnosť podľa dĺžky štúdia

Obr. 3 Priemerné úspešnosti žiakov gymnázií podľa dĺžky štúdia

Nezaznamenali sme vecne významné rozdiely v úspešnosti žiakov gymnázií s rôznou dĺžkou štúdia. Žiaci päťročných (bilingválnych) gymnázií boli lepší oproti priemeru všetkých gymnazistov na strednej úrovni vecnej významnosti.

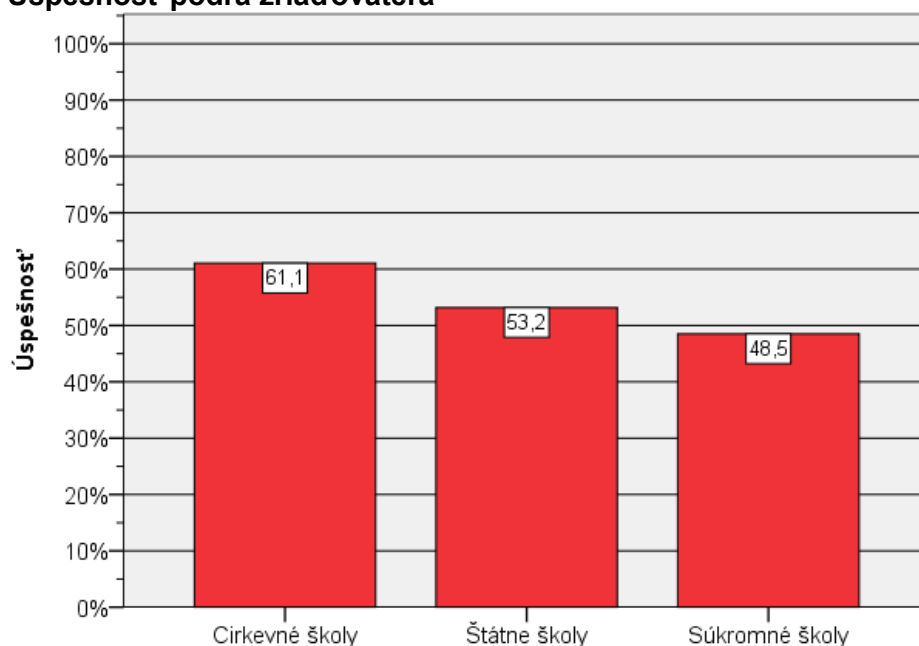
Úspešnosť podľa krajov

Obr. 4 Úspešnosť podľa krajov

Rozdiel najúspešnejšieho Bratislavského kraja a ostatných krajov sa pohybuje od 1,4 % po 4,6 %, pričom tieto rozdiely nie sú vecne významné.

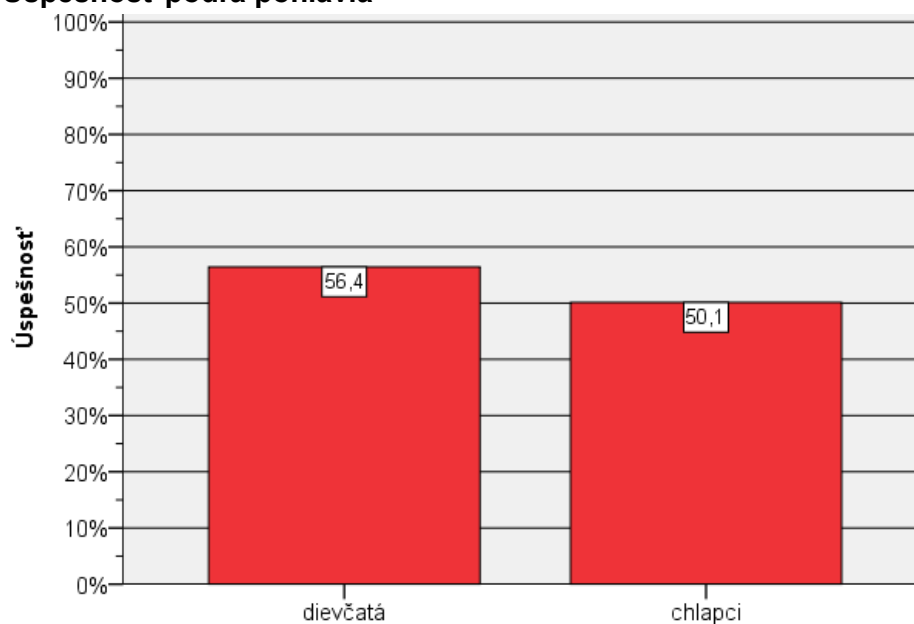
Úspešnosť podľa zriaďovateľa

Obr. 5 Úspešnosť podľa zriaďovateľa

Rozdiel medzi súkromnými a cirkevnými školami v prospech cirkevných škôl bol významný na úrovni strednej vecnej signifikancie.

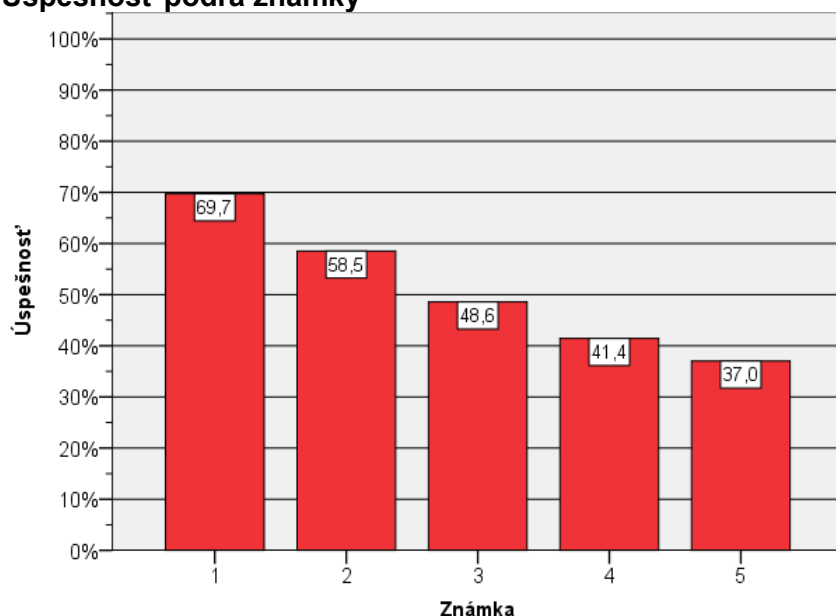
Úspešnosť podľa pohlavia

Obr. 6 Úspešnosť podľa pohlavia

Dievčatá boli v teste úspešnejšie, zistený rozdiel nebol vecne významný, test zo SJL bol dobre rodovo vyvážený a nediskriminoval žiakov podľa pohlavia.

Úspešnosť podľa známky

Obr. 7 Úspešnosť podľa známky

Priemerná známka testovaného súboru žiakov je 2,6. Priemerná úspešnosť jednotkárov bola vyššia ako priemerná úspešnosť dvojkárov na strednej úrovni vecnej signifikancie a vyššia ako priemerná úspešnosť trojkárov a štvorkárov na silnej úrovni vecnej signifikancie. Priemerná úspešnosť dvojkárov bola vyššia ako priemerná úspešnosť trojkárov na strednej úrovni vecnej významnosti, a vyššia ako priemerná úspešnosť štvorkárov na silnej úrovni vecnej významnosti. Trojkári boli mierne vecne významne úspešnejší ako štvorkári.

Rozdelenie žiakov s úspešnosťou menšou alebo rovnou 33 %

Tab. 3 Rozdelenie žiakov s úspešnosťou menšou alebo rovnou 33 %

		Pohlavie		Spolu
		chlapci	dievčatá	
Druh školy	GYM	101	62	163
	SOŠ a konzervatóriá	2 916	1 777	4 693
Spolu		3 017	1 839	4 856

V teste EČ MS zo SJL hranicu viac ako 33 %, ktorá je podmienkou úspešného zvládnutia testu, nedosiahlo 4 856 žiakov (11,7 %), z toho bolo 163 žiakov z gymnázií a 4 693 žiakov z ostatných stredných škôl.

3 Interpretácia výsledkov testu EČ MS zo slovenského jazyka a literatúry

Pri interpretácii a hodnotení výsledkov sme vychádzali zo štatistického spracovania výsledkov testu zo SJL (Kostolanská, 2016). Pri položkách s uzavretou odpoveďou môžeme vychádzať z analýzy distraktorov zo štatistickej správy. Otázky s otvorenou odpoveďou môžeme len komentovať vzhľadom na to, že pri počte 41 682 žiakov, ktorí sa zúčastnili na maturitnej skúške, nie je možné fyzicky zistiť odpovede žiakov zo všetkých odpovedových hárkov, čo je nevyhnutné pre podrobnú interpretáciu a hodnotenie.

Interpretácii a hodnoteniu výsledkov sme podrobili napríklad tie položky, ktoré sa na základe štatistických ukazovateľov môžu javiť ako problematické, alebo také položky, ktoré považujeme z rôznych dôvodov za zaujímavé.

3.1 Súhrnné charakteristiky položiek

Ak sa v štatistických výsledkoch vyskytuje extrémne ľahká či extrémne ťažká položka (resp. položka má niektoré nevyhovujúce ukazovatele), sú jej hodnoty v tabuľkách zvýraznené. Veľmi ľahká položka je v stĺpci obťažnosť podfarbená oranžovou farbou, veľmi ťažká položka žltou farbou, údaj o nižšej citlivosti je podfarbený zelenou, nižšia hodnota *P. Bis.* je v poslednom stĺpci tabuľky vyznačená modrou farbou.

Tab. 4 Súhrnné charakteristiky položiek 1 – 32

Položka	Obťažnosť	Citlivosť	Nedosiahnutosť	Vynechanosť	Neriešenosť	Korelácia medzi položkou a zvyškom testu
1	64,1	49,9	,00	,16	,16	,32
2	62,8	16,9	,00	,27	,27	,08
3	32,1	40,4	,00	,28	,28	,27
4	58,8	43,6	,00	,53	,53	,27
5	54,6	41,1	,00	,36	,36	,26
6	78,3	46,9	,00	9,36	9,36	,36
7	74,9	47,9	,00	7,90	7,90	,35
8	68,5	66,5	,00	14,62	14,62	,47
9	53,0	51,3	,00	,22	,22	,33
10	88,7	24,8	,00	,10	,10	,24
11	68,9	38,8	,00	,13	,13	,25
12	41,9	36,3	,00	,58	,58	,23
13	83,7	30,5	,00	,32	,32	,26
14	59,0	70,7	,00	8,49	8,49	,48
15	14,2	39,3	,00	17,24	17,24	,38
16	67,3	57,0	,00	14,78	14,78	,38
17	68,7	44,2	,00	,24	,24	,29
18	58,6	54,8	,00	,45	,45	,36

19	56,8	45,8	,00	,34	,34	,28
20	50,9	73,7	,00	,75	,75	,50
21	52,2	61,0	,00	1,22	1,22	,39
22	48,8	57,7	,00	6,72	6,72	,36
23	51,4	66,9	,00	12,95	12,95	,43
24	20,9	24,9	,00	7,89	7,89	,19
25	62,4	34,2	,00	,35	,35	,21
26	55,6	52,7	,00	,52	,52	,33
27	36,9	43,2	,00	1,05	1,05	,28
28	60,5	38,8	,00	,32	,32	,23
29	56,6	64,6	,00	,28	,28	,42
30	28,4	61,3	,00	16,88	16,88	,45
31	81,5	44,0	,00	5,44	5,45	,37
32	66,7	57,0	,00	8,65	8,65	,39

Tab. 5 Súhrnné charakteristiky položiek 33 – 64

Položka	Obťažnosť	Citlivosť	Nedosiahnutosť	Vynechanosť	Neriešenosť	Korelácia medzi položkou a zvyškom testu
33	70,9	52,9	,00	,27	,28	,38
34	43,0	49,3	,00	,56	,56	,31
35	48,4	58,0	,00	,76	,77	,37
36	67,8	41,4	,00	,26	,26	,27
37	43,8	23,5	,00	1,10	1,10	,13
38	35,6	61,5	,00	31,98	31,99	,41
39	18,4	33,7	,00	6,50	6,50	,28
40	44,0	48,5	,01	9,76	9,77	,30
41	54,0	39,5	,01	,35	,36	,24
42	26,9	20,0	,01	,84	,85	,13
43	35,0	44,7	,01	1,40	1,41	,29
44	56,2	39,9	,01	,40	,41	,24
45	39,0	38,0	,01	,45	,46	,23
46	42,8	63,3	,01	17,10	17,11	,42
47	69,2	38,9	,02	5,39	5,41	,26
48	31,9	74,6	,02	28,19	28,21	,55
49	46,9	15,9	,02	,62	,64	,07
50	37,5	9,7	,02	,51	,53	,03
51	65,2	45,4	,03	1,16	1,19	,29
52	75,2	51,1	,03	,35	,38	,37
53	75,4	45,0	,03	,99	1,02	,33
54	76,6	50,5	,07	8,35	8,43	,38
55	46,5	66,3	,09	18,19	18,28	,44
56	35,2	63,2	,11	7,43	7,55	,43
57	46,4	41,7	,16	1,80	1,96	,26
58	55,4	30,8	,17	,61	,78	,18
59	48,7	58,0	,23	,96	1,19	,37
60	27,4	35,8	,25	,61	,86	,25
61	52,4	36,9	,32	,82	1,14	,22
62	39,8	63,9	3,76	18,26	22,02	,43
63	72,3	40,7	4,11	1,80	5,91	,28
64	45,8	59,0	4,11	2,41	6,52	,38

3.2 Oblasti testu

Test z hľadiska úspešnosti môžeme interpretovať v dvoch rovinách:

1. úspešnosť podľa jednotlivých oblastí,
2. úspešnosť žiakov v jednotlivých úlohách.

Testové úlohy je možné z tematického hľadiska rozdeliť do troch oblastí:

1. čítanie s porozumením: čitateľská gramotnosť zameraná aj na analýzu a interpretáciu textov,
2. jazyk: lexikológia, morfológia, štylistika, syntax, zvuková stránka jazyka, pravopis, všeobecná jazykoveda a dejiny jazyka, práca s informáciami,
3. literatúra: literárna história, literárna teória.

Tab. 6 Úlohy zaradené do jednotlivých oblastí

Slovenský jazyk a literatúra	8278 – zaradenie do oblastí
Čítanie s porozumením	3, 4, 10, 11, 17, 19, 25, 26, 30, 31, 33, 40, 43, 46, 50, 51, 56, 57, 61, 62
Lexikológia	17, 20, 28, 34, 39, 46, 47, 52, 53, 62, 64
Morfológia	14, 15, 32, 45, 55, 59, 63
Štylistika	13, 22, 32, 44, 54
Syntax	21, 48, 60
Zvuková stránka jazyka	12, 23, 64
Pravopis	5, 9, 18, 24, 36, 48
Všeobecná jazykoveda a dejiny jazyka	16, 37
Práca s informáciami	41, 50
Literárna história	1, 7, 29, 33, 35, 58
Literárna teória	2, 3, 6, 8, 27, 31, 38, 42, 49, 51, 61

Pri porovnávaní úspešnosti treba brať do úvahy aj počet úloh v jednotlivých oblastiach a ich prekrývanie sa s čítaním s porozumením.

V nasledujúcich kapitolách sa budeme venovať interpretácii úloh na základe štatistických ukazovateľov, pričom vybrané úlohy sú v jednotlivých oblastiach radené chronologicky a naším cieľom je poukázať najmä na ich obťažnosť a citlivosť.

3.2.1 Čítanie s porozumením

Priemerná úspešnosť **53,5 %** (GYM 66,5 %, ostatné SŠ 46,3 %).

Čítanie s porozumením testovalo 20 úloh, pričom „čisté“ čítanie s porozumením testovalo 10 položiek. Mali testovať myšlienkové operácie aplikácia a analýza. Podľa výsledkov zo štatistických údajov dve úlohy boli v pásme veľmi ľahkých položiek, skúšali schopnosť žiakov aplikovať alebo využívať informácie z textu. Ostatné položky boli svojou obťažnosťou rovnomerne rozdelené s výnimkou pásma veľmi obťažných položiek, do ktorého nespádala ani jedna úloha na čítanie s porozumením. Všetky položky z tejto oblasti okrem dvoch (č. 10 a č. 50) vyhovujúco rozlíšili žiakov jednotlivých výkonnostných skupín.

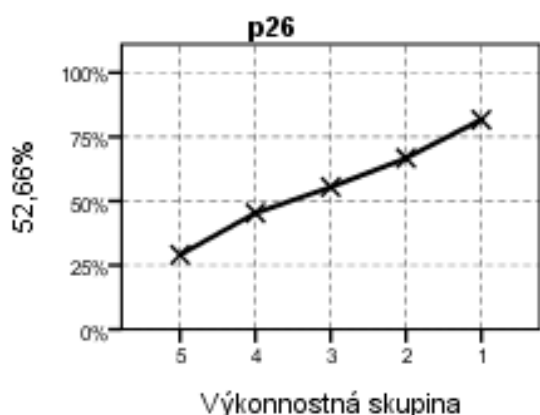
26 Ktorý z nasledujúcich prívlastkov pomenúva znak alebo vlastnosť Salome z ukážky 4?

- (A) éterická
- (B) iniciatívna
- (C) ambiciózna
- (D) empatická

Tab. 7 Analýza distraktorov položky 26 – s výberom odpovede

		A26	B26	C26	D26	X26
1	P. Bis.	,33	-,10	-,15	-,21	-,04
2	p	,56	,07	,22	,15	,01
3	N	11182,00	1331,00	4368,00	3108,00	104,00

Z tabuľky vyplýva, že najviac žiakov si zvolilo správnu odpoveď A. Relatívne vysoké percento žiakov volilo distraktor C, avšak podľa hodnoty P. Bis., ktorá je záporná, možno konštatovať, že ho volili žiaci celkovo v teste menej úspešní.

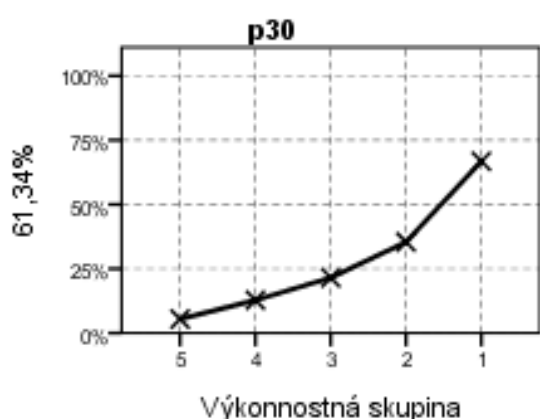

Obr. 8 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Z grafu vyplýva, že položka mala vyhovujúcu rozlišovaciu silu a dobre rozlíšila žiakov všetkých piatich výkonnostných skupín. Z hľadiska tvorby testov predstavuje táto úloha ideálnu položku na testovanie čítania s porozumením. Najmenej úspešní žiaci ju riešili s priemernou úspešnosťou pohybujúcou sa nad 25 %, žiaci v teste najúspešnejší s priemernou úspešnosťou cca 80 %. Pre žiakov gymnázií bola úloha ľahká, pre žiakov ostatných stredných škôl bola stredne obťažná.

30 Vypíšte z ukážky 4 všeobecné podstatné meno pomenúvajúce to, čo v básnikovi vyvoláva protikladné pocity.

Správna odpoveď je *pleť*.

Obr. 9 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Na základe grafu možno súdiť, že položka mala vyhovujúcu rozlišovaciu silu, pričom však najvýraznejšie odlíšila žiakov prvej výkonnostnej skupiny. Úloha patrila k obťažným položkám. Pre gymnazistov bola úloha stredne obťažná, pre ostatných stredoškôľakov až veľmi obťažná.

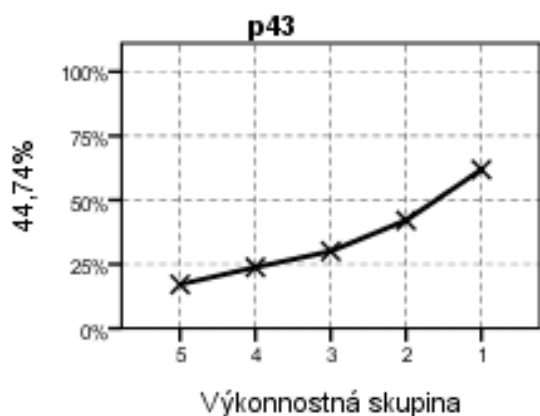
43 Z ukážky 6 vyplýva, že Katarína Balleková a Miroslav Smatana

- (A) napísali viaceré odborné publikácie o zemepisných nárečiach na Slovensku.
- (B) vybrali príspevky zaradené do prezentovanej publikácie.
- (C) recenzovali úspešnú knihu *Zo studnice rodnej reči 2*.
- (D) propagovali svoju knihu *Zo studnice rodnej reči 2* v časopise Kultúra slova.

Tab. 8 Analýza distraktorov položky 43 – s výberom odpovede

		A43	B43	C43	D43	X43
1	P. Bis.	,02	,29	-,17	-,21	-,07
2	p	,31	,35	,14	,18	,01
3	N	6272,00	7029,00	2832,00	3677,00	284,00

Z tabuľky vyplýva, že správnu odpoveď B si volil najvyšší počet žiakov. Hodnota P. Bis. pri správnej odpovedi je hraničná – tesne pod 0,30, čo súvisí s kladnou hodnotou P. Bis. pri distraktore A, ktorý volili aj niekoľkí celkovo v teste úspešní žiaci, preto korelácia položky so zvyškom testu nie je až taká vysoká. Celkovo v teste úspešní žiaci, ktorý zvolili distraktor A čítali anotáciu o knihe povrhu, keďže už z prvých dvoch viet súvislého textu bola jasne badateľná správna odpoveď B.

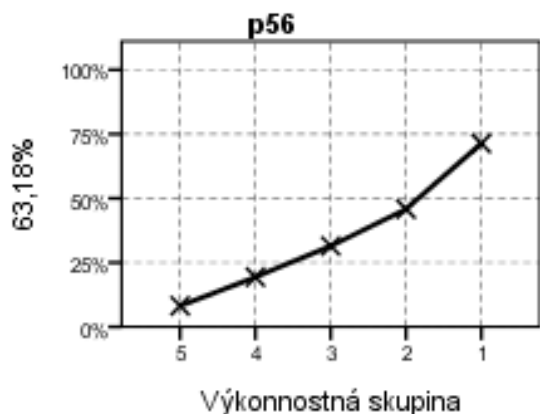

Obr. 10 Distribúcia úspešnosti a citlivosti

Úloha č. 43 patrila k obťažným položkám, dobre rozlíšila žiakov všetkých výkonnostných skupín. Žiaci poslednej výkonnostnej skupiny dosiahli pri odpovediach na túto položku priemernú úspešnosť pod 20 %. Pre gymnazistov bola úloha stredne obťažná, pre ostatných stredoškolákov obťažná.

56 Napíšte dátum v kalendári, pred ktorým pisateľka listu v ukážke 7 predpokladá doručenie svojho prvého listu adresátovi.

Správna odpoveď je *prvý január/1. január/1. 1.*

Obr. 11 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Z grafu možno vyčítať, že úloha s krátkou odpoveďou vyhovujúco rozlíšila žiakov všetkých výkonnostných skupín, pričom žiaci v teste najmenej úspešní ju riešili s úspešnosťou okolo 10 %, žiaci celkovo v teste úspešní ju riešili s priemernou úspešnosťou pod 75 %. Pre gymnazistov bola úloha stredne obťažná, pre ostatných maturantov bola obťažná.

3.2.2 Jazyk

Priemerná úspešnosť **52,0 %** (GYM 65,2 %, ostatné SŠ 44,7 %).

V **lexikológii** bolo špecifickým cieľom všetkých 11 položiek aplikovať vedomosti z lexikológie. Mali testovať myšlienkovú operáciu aplikáciu a ich predpokladaný stupeň náročnosti bol 2. Podľa štatistických výsledkov patrila jedna medzi veľmi obťažné položky, jedna medzi obťažné položky, štyri sa zaradili medzi stredne obťažné položky a päť bolo ľahkých. Všetky mali vyhovujúcu citlivosť.

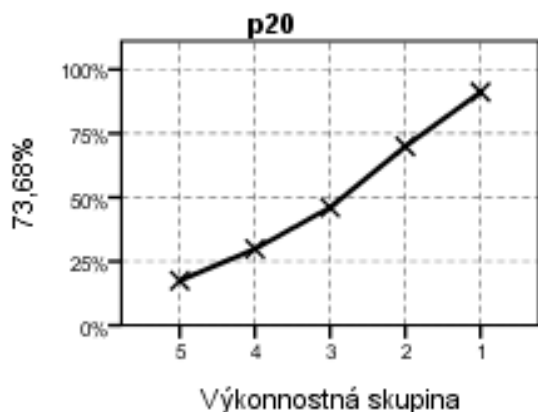
20 Ktorá z nasledujúcich možností obsahuje ustálené slovné spojenie?

- (A) slávny cyklista Ján Svorada
- (B) Môže sa pokúšať o dobré výsledky.
- (C) môže poskytnúť väčšiu podporu
- (D) Nemôže konkurencia narobiť zlú krv?

Tab. 9 Analýza distraktorov položky 20 – s výberom odpovede

		A20	B20	C20	D20	X20
1	P. Bis.	-,27	-,22	-,20	,50	-,06
2	p	,32	,09	,07	,51	,01
3	N	6431,00	1865,00	1417,00	10228,00	151,00

V tabuľke vidíme, že približne polovica žiakov si zvolila správnu odpoveď D. Relatívne vysoký počet maturantov zvolil distraktor A, avšak podľa zápornej hodnoty P. Bis. možno usudzovať, že išlo o žiakov celkovo v teste menej úspešných. Položka vyšla ako stredne obťažná, pričom s vysokou citlivosťou rozlíšila žiakov všetkých výkonnostných skupín, čo dokazuje aj nižšie uvedený graf.

Obr. 12 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Graf svedčí o veľmi dobrej rozlišovacej sile položky, žiaci najslabšej výkonnostnej skupiny boli v tejto úlohe úspešní na priemernej úrovni okolo 20 %. Pre maturantov z gymnázií bola táto úloha ľahká, pre žiakov SOŠ a konzervatórií bola až obťažná – v danom teste ide o najväčší rozdiel v úspešnosti riešenia položky z hľadiska druhu školy.

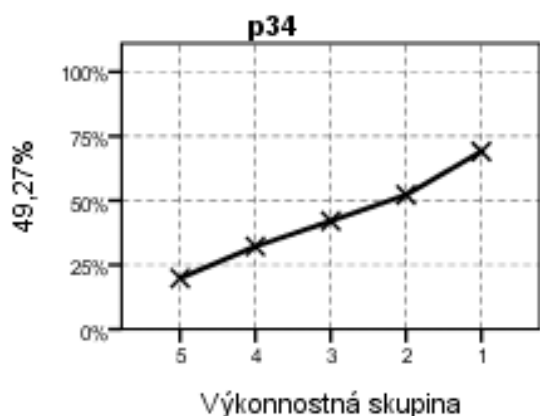
34 Ktorý lexikálny jav zohráva dôležitú úlohu v druhom dejstve v ukážke 5?

- (A) homonymia
- (B) synonymia
- (C) jednovýznamovosť slov
- (D) protikladnosť slov

Tab. 10 Analýza distraktorov položky 34 – s výberom odpovede

		A34	B34	C34	D34	X34
1	P. Bis.	-,02	,31	-,15	-,19	-,03
2	p	,12	,43	,20	,24	,01
3	N	2445,00	8650,00	4035,00	4850,00	113,00

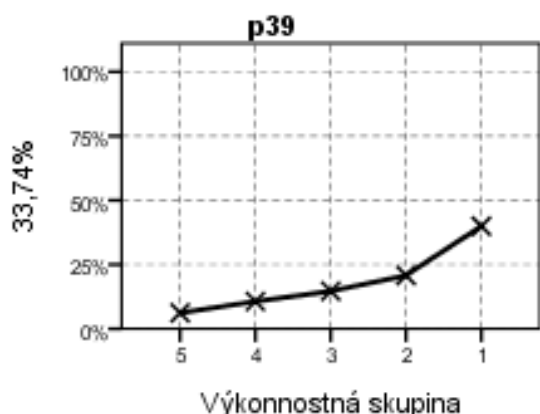
V tabuľke vidíme, že najviac žiakov si zvolilo správnu odpoveď B. Zastúpenie voľby nesprávnych možností žiakmi je primerane rozložené, čo z hľadiska tvorby testov považujeme za vhodne zvolené distraktory.

Obr. 13 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Z grafu vyplýva, že položka dobre rozlíšila žiakov všetkých výkonnostných skupín, pričom najmenej úspešní žiaci ju riešili s priemernou úspešnosťou iba okolo 20 %, najúspešnejší žiaci s priemernou úspešnosťou okolo 70 %. Pre gymnazistov bola položka stredne obtiažná, pre ostatných stredoškolákov bola obtiažná.

39 Vypíšte z prvého dejstva v ukážke 5 jedno expresívne synonymum slova *namáhať sa*.
Správna odpoveď je *pechoriť sa/pechorí sa/trepať sa/trepe sa*.

Obr. 14 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Z grafu možno vyčítať, že položka vyhovujúco rozlíšila žiakov, pričom najvýraznejšie boli odlíšení žiaci prvej výkonnostnej skupiny, ktorým však úloha tiež spôsobila problémy, keďže ju riešili s priemernou úspešnosťou nižšou okolo 45 %. Pre gymnazistov bola úloha obtiažná, pre ostatných stredoškolákov veľmi obtiažná. Položka bola druhou najťažšou v celom teste – vyžadovala nielen prepojenie vedomostí z lexikológie a čítania s porozumením, ale aj z morfológie, keďže pre správne riešenie úlohy bolo potrebné vzhľadom na zvratnosť sloves uviesť aj segment *sa*. Žiaci najčastejšie robili chybu, ak nevypisovali požadované

synonymum v správnom morfológickom tvare (*trepe*, *pechorí* a pod.), čo vzhľadom na viaceré okolnosti nemohlo byť akceptované ako správna odpoveď.

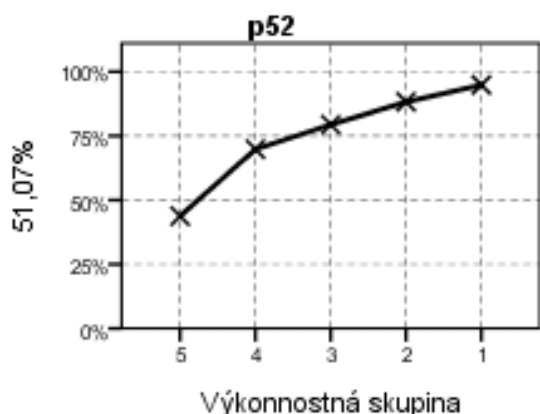
52 Ktoré z nasledujúcich slov bolo vytvorené rovnakým spôsobom ako slovo *pravdepodobne*?

- (A) *Iodenici*
- (B) *najneskôr*
- (C) *konštrukčnými*
- (D) *ľadoborec*

Tab. 13 Analýza distraktorov položky 52 – s výberom odpovede

		A52	B52	C52	D52	X52
1	P. Bis.	-,10	-,31	-,13	,37	-,05
2	p	,01	,19	,03	,75	,00
3	N	295,00	3909,00	679,00	15117,00	77,00

V tabuľke vidíme, že tri štvrtiny žiakov zvolili správnu odpoveď D. Všetky distraktory majú hodnotu P. Bis. zápornú, čo znamená, že si ich volili žiaci celkovo v teste menej úspešní.

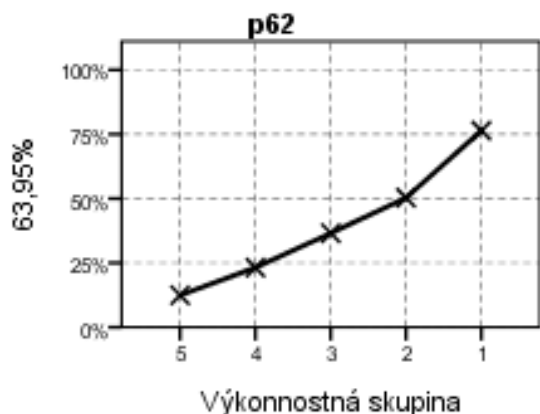

Obr. 15 Distribúcia úspešnosti a citlivosti

Z grafu vyplýva, že položka dobre rozlíšila žiakov piatich výkonnostných skupín, pričom výraznejšie odlišila žiakov poslednej výkonnostnej skupiny, ktorí ju však riešili s relatívne vysokou priemernou úspešnosťou pohybujúcou sa na úrovni 45 %. Celkovo v teste najúspešnejší žiaci ju riešili s úspešnosťou takmer 100 %. Pre gymnazistov bola úloha veľmi ľahká, pre žiakov SOŠ a konzervatórií bola ľahká.

62 Vypíšte z ukážky 8 jedno slovo s kladným citovým postojom hovoriaceho.

Správna odpoveď je *Marka/chúdenca/sirôtky*.

Obr. 16 Distribúcia úspešnosti a citlivosti

Na grafe vidíme veľmi dobrú rozlišovaciu silu položky. Žiaci celkovo v teste menej úspešní zvládli položkou iba s priemernou úspešnosťou nedosahujúcou 15 %, žiaci prvej výkonnostnej skupiny si s ňou poradili v priemere na 75 %. Pre maturantov z gymnázií bola úloha stredne obťažná, pre ostatných maturantov obťažná.

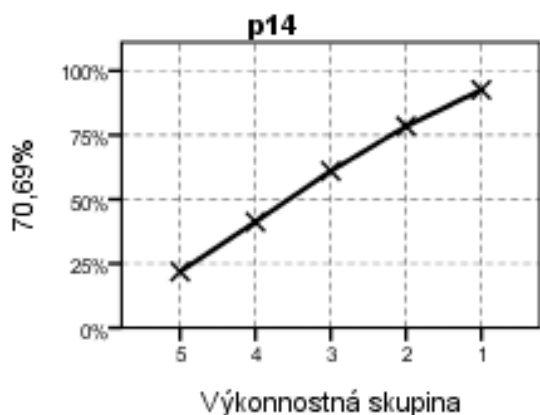
Priemerná úspešnosť v lexikológii je **54,5 %** (GYM 68,4 %, ostatné SŠ 46,8 %).

V **morfológii** boli podľa výsledkov štatistických analýz dve úlohy ľahké, tri úlohy boli v pásme stredne obťažných položiek, jedna bola obťažná a jedna veľmi obťažná. Všetky úlohy mali špecifický cieľ v aplikácii vedomostí z morfológie a ich predpokladaný stupeň náročnosti bol 2. Mali testovať myšlienkovú operáciu aplikácia.

Všetky položky mali vysokú citlivosť a vyhovujúco rozlíšili žiakov v teste celkovo úspešnejších od žiakov celkovo v teste menej úspešných.

14 Vypíšte z prvého odseku ukážky 2 slovesné podstatné meno.

Správna odpoveď je *šušľanie*.

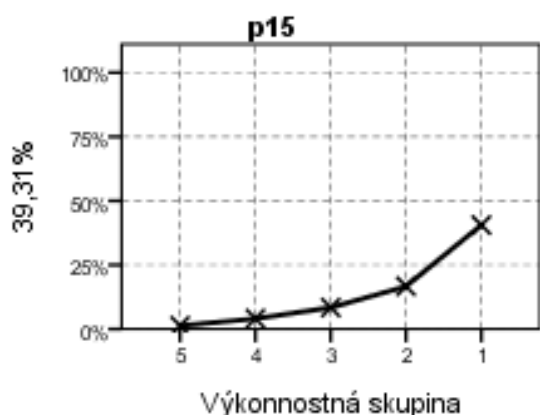

Obr. 17 Distribúcia úspešnosti a citlivosti

Z grafu vyplýva, že položka ukážkovo rozlíšila žiakov všetkých výkonnostných skupín. Pre gymnazistov bola položka veľmi ľahká, pre ostatných maturantov stredne ťažná. Žiaci najčastejšie chybovali, ak uviedli pravopisne nesprávny zápis slova *šušľanie* – napr. *šušľanie*, čo sa vzhľadom na všeobecné pokyny a prácu s kľúčom správnych odpovedí (dodržanie pravopisnej správnosti z textu vypisovaného slova) nedalo uznať ako správna odpoveď.

15 Vypíšte z tretieho odseku ukážky 2 všetky slová, ktoré sa skloňujú podľa vzoru cudzí.

Správna odpoveď je *tretieho, zajakávajúceho/tretí zajakávajúci*.

Obr. 18 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Na základe grafu možno skonštatovať, že položka mala síce vyhovujúcu citlivosť nad 30 %, ale najvýraznejšie odlíšila najmä skupinu celkovo v teste najúspešnejších žiakov. Ani títo žiaci však neriešili položku bez problémov – o čom svedčí ich priemerná úspešnosť nedosahujúca ani 50 %. Žiaci pochybili, ak medzi požadované slová vypisovali napr. príslovku *rýchlejšie*. Prekvapujúco išlo o najťažšiu položku v teste, keďže testovala učivo spadajúce pod vzdelávací stupeň ISCED 2. Pre gymnazistov bola úloha ťažná, pre ostatných stredoškolákov veľmi, až extrémne ťažná.

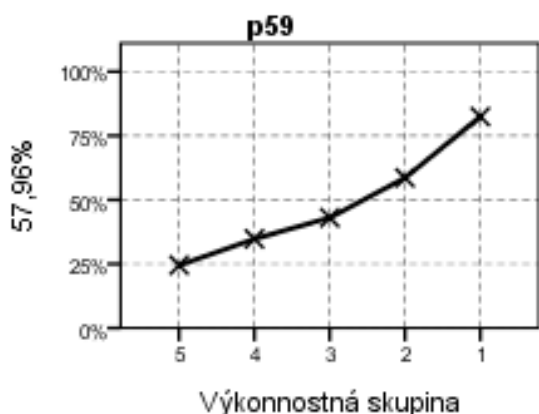
59 V ktorej možnosti sa nachádza neurčitý slovesný tvar?

- (A) *Obchodiac vržd'avý sneh, bežala ulicou.*
- (B) *Izba bola vychladla.*
- (C) *Mare sa celú noc ani nezadriemalo.*
- (D) *V láske a žiali nad nimi zase si len povinnosť spomnela.*

Tab. 14 Analýza distraktorov položky 59 – s výberom odpovede

		A59	B59	C59	D59	X59
1	P. Bis.	,37	-,18	-,12	-,17	-,07
2	p	,49	,22	,10	,18	,01
3	N	9780,00	4393,00	2029,00	3651,00	240,00

Z tabuľky je vidno, že správnu možnosť A si zvolila približne polovica žiakov. Vysoká hodnota P. Bis. pri správnej odpovedi A naznačuje, že položka dobre korelovala so zvyškom testu.

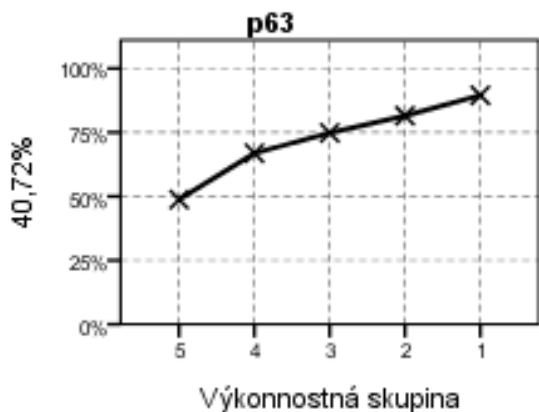

Obr. 19 Distribúcia úspešnosti a citlivosti

Z grafu vyplýva, že položka veľmi dobre rozlíšila žiakov všetkých výkonnostných skupín. Najúspešnejší žiaci ju riešili s priemernou úspešnosťou okolo 80 %, najmenej úspešní žiaci dosiahli priemernú úspešnosť 25 %. Podľa štatistických charakteristík možno zhodnotiť, že úloha patrila do pásma stredne obťažných položiek, pre gymnazistov bola ľahká, pre ostatných maturantov až obťažná.

63 Vypíšte z nasledujúcej vety časticu. *Ba čím ďalej, tým jej bolo teplejšie.*

Správna odpoveď je *Ba/ba*.

Obr. 20 Distribúcia úspešnosti a citlivosti

Z grafu je vidno, že položka dobre rozlíšila žiakov všetkých výkonnostných skupín, pričom výraznejšie odlíšila žiakov poslednej výkonnostnej skupiny, ktorí však riešili položku s očakávanou priemernou úspešnosťou okolo 50 %. Úloha bola pre gymnazistov veľmi ľahká, pre ostatných maturantov bola ľahká.

Priemerná úspešnosť v morfológii je **49,8 %** (GYM 64,0 %, ostatné SŠ 42,0 %).

Z oblasti **štylistiky** bolo v teste päť úloh. Bolo pri nich potrebné zapojenie myšlienkových operácií aplikácia a analýza. Na základe štatistík nakoniec vyšla jedna položka ako veľmi ľahká, dve položky sa ukázali ako ľahké a dve ako stredne ťažké. Všetky položky vyhovujúco rozlíšili žiakov.

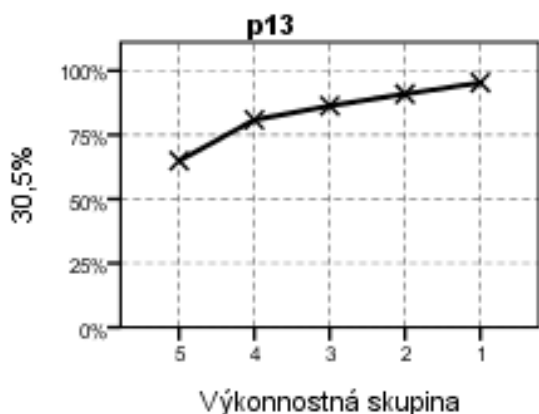
13 Ktorá z nasledujúcich viet je napísaná v inom jazykovom štýle ako ukážka 2?

- (A) Ide o patologicky zvýšený útlm rečovej funkcie.
- (B) Hanbiť sa za kókanie už dávno nie je in.
- (C) Palatolália sprevádza rázštep podnebia.
- (D) Je sprievodným prejavom pri mozgových obrnách.

Tab. 15 Analýza distraktorov položky 13 – s výberom odpovede

		A13	B13	C13	D13	X13
1	P. Bis.	-,18	,26	-,13	-,11	-,05
2	p	,05	,84	,09	,02	,00
3	N	1079,00	16816,00	1747,00	393,00	64,00

Z analýzy vyplýva, že 84 % žiakov si vybralo správnu možnosť B. Hodnota P. Bis. je nižšia, keďže ide o veľmi ľahkú položku, ktorá slabšie koreluje s celkovým výsledkom testu.

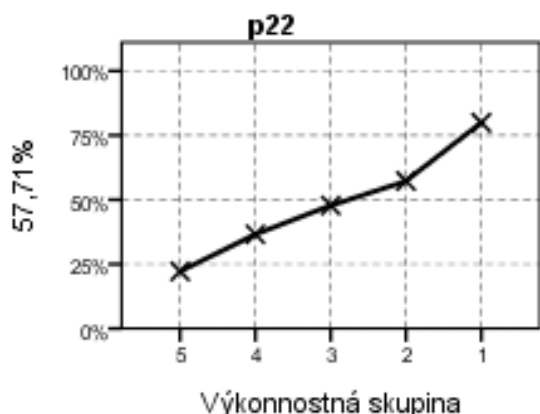

Obr. 21 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Údaje, ktoré možno vyčítať z grafu, vykazujú vyhovujúcu citlivosť, položka rozlíšila žiakov, pričom najmenej úspešní žiaci ju riešili s vysokou priemernou úspešnosťou okolo 70 %, najúspešnejší žiaci okolo 95 %. Pre gymnazistov bola úloha veľmi ľahká, pre žiakov stredných odborných škôl a konzervatórií skončila tesne pod hranicou veľmi ľahkých položiek.

22 Ktorý slohový útvar/žáner predstavuje ukážka 3?

Správna odpoveď je *rozhovor/interview/cielený rozhovor*.

Obr. 22 Distribúcia úspešnosti a citlivosti

Na základe grafu možno konštatovať, že položka mala vyhovujúcu citlivosť, patrila k stredne ťažkým položkám, keďže pre gymnazistov bola ľahká a pre ostatných maturantov stredne ťažná.

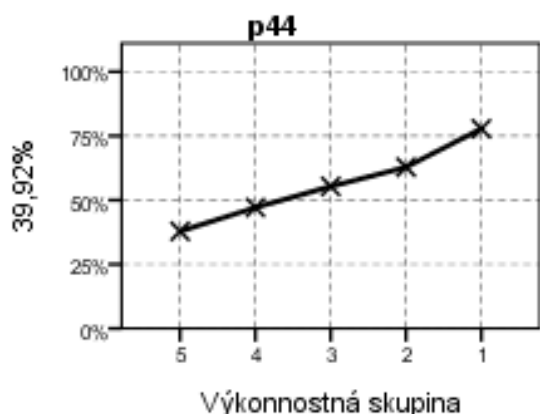
44 Ktorým slovom sa začína v ukážke 6 nesúvislý text?

- (A) *Autor*
- (B) *Publikácia*
- (C) *Zľava*
- (D) *Do košíka*

Tab. 16 Analýza distraktorov položky 44 – s výberom odpovede

		A44	B44	C44	D44	X44
1	P. Bis.	-,04	-,22	,24	-,08	-,04
2	p	,07	,13	,56	,24	,00
3	N	1350,00	2634,00	11291,00	4731,00	83,00

Z tabuľky je zrejmé, že správnu odpoveď C si zvolila viac ako polovica maturantov. Vidíme, že distraktor D, napriek najvyššiemu počtu žiakov, ktorí si ho volili, má hodnotu P. Bis. zápornú, čo znamená, že si ho vyberali žiaci celkovo v teste menej úspešní.

Obr. 23 Distribúcia úspešnosti a citlivost'

Z grafu vyplýva, že položka vyhovujúco rozlíšila žiakov. Pre gymnazistov bola úloha ľahká, pre ostatných maturantov bola stredne obťažná – celkovo sa tak zaradila do pásma stredne obťažných položiek.

Priemerná úspešnosť v štylistike je **67,4 %** (GYM 78,8 %, ostatné SŠ 61,1 %).

Oblasť **syntaxe** bola v teste zastúpená tromi úlohami, ktorých špecifickým cieľom bolo aplikovať vedomosti zo syntaxe. Zo štatistických výsledkov vyplýva, že jedna položka vyšla ako stredne obťažná, dve boli obťažné. Všetky syntakticky zamerané úlohy vyhovujúco odlišili celkovo v teste úspešných žiakov od žiakov v teste celkovo menej úspešných.

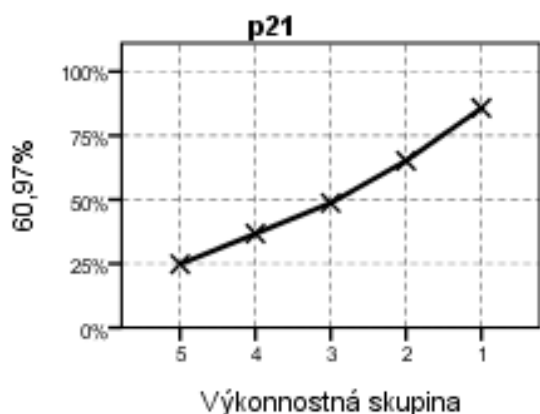
21 Ktoré z nasledujúcich súvetí sa líši druhom vedľajšej vety?

- (A) P. Sagan urobil dobre, že prestúpil.
- (B) Má takú kvalitu, že ho chcú všetci.
- (C) Je to človek, ktorý Saganovi v Cannondale chýbal.
- (D) Je cyklistom, ktorý na Tour vyhral záverečnú etapu.

Tab. 17 Analýza distraktorov položky 21 – s výberom odpovede

		A21	B21	C21	D21	X21
1	P. Bis.	,39	-,15	-,19	-,19	-,06
2	p	,52	,22	,13	,12	,01
3	N	10497,00	4334,00	2559,00	2461,00	246,00

Z tabuľky vyplýva, že vyše polovica maturantov si vybrala správnu odpoveď A. Zastúpenie výberu distraktorov je relatívne rovnomerné. Hodnota P. Bis. pri správnej odpovedi je vysoká, čiže položka dobre koreluje so zvyškom testu.

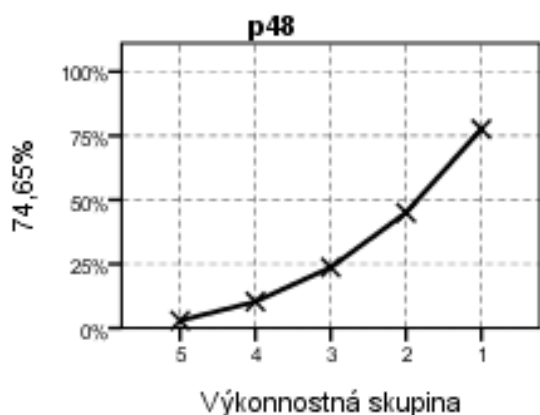
Obr. 24 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Na grafe vidíme vyhovujúcu citlivosť – rozlišovaciu silu položky. Žiaci z najmenej výkonnej skupiny riešili položkou iba s úspešnosťou okolo 25 %, žiaci celkovo v teste najúspešnejší tu dosiahli priemerne 85 %. Pre gymnazistov bola úloha ľahká, pre ostatných stredoškolákov bola stredne obtiažná.

48 Zmeňte nezhodný prívlastok z nasledujúcej vety na zhodný a napíšte ho pravopisne správne.

Čitateľ prechádza terénom jazyka bohatým na nárečové nerovnosti, ktoré jazyku neubližujú.

Správna odpoveď je *jazykovým/jazykovým terénom/jazykový (terén)*.

Obr. 25 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Úloha s najvyššou citlivosťou v teste veľmi dobre rozlíšila žiakov všetkých výkonnostných skupín. Žiaci piatej výkonnostnej skupiny ju riešili s prakticky nulovou priemernou úspešnosťou, žiaci najvýkonnejšej skupiny ju riešili s priemernou úspešnosťou nad 75 %. Pre gymnazistov bola úloha stredne obtiažná, pre ostatných stredoškolákov až veľmi obtiažná – celkovo sa preto zaradila k obtiažným položkám. Úloha mala tiež pomerne vysokú neriešenosť (vyše 28 %), čo sa však pri otvorených úlohách očakáva. Pri analýze

odpovedových hárkov sme často narazili na nesprávne uvádzanú odpoveď *terénnym jazykom*, čo svedčí nielen o neznalosti syntaxe, ale aj slabej čitateľskej gramotnosti, keďže takto chápaná veta nedáva zmysel. Ďalšou smutnou skutočnosťou je, že predmetové maturitné komisie v niektorých prípadoch uznávali ako správne práve spomínané nelogické odpovede *terénnym jazykom/terénovým jazykom* a pod.

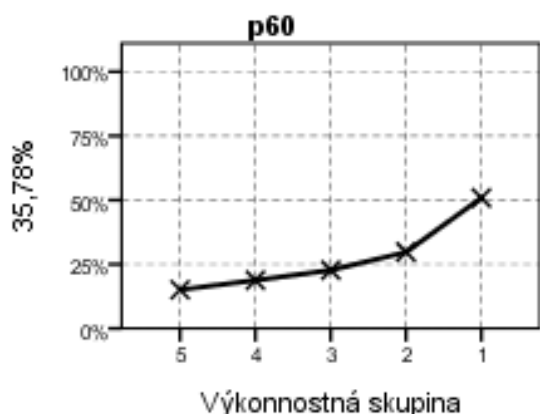
60 V ktorej možnosti sa nachádza priraďovacie súvetie odporovacie?

- (A) *Otca nemajú a už aj bez matere budú ostávať...*
 (B) *Ťažko jej bolo od nich, ešte aj cez okno kukla dnu...*
 (C) *... nielen vo dni, ale aj celé noci.*
 (D) *Prešli aj štyri hodiny, a páni nedošli.*

Tab. 18 Analýza distraktorov položky 60 – s výberom odpovede

		A60	B60	C60	D60	X60
1	P. Bis.	-,23	-,11	,03	,25	-,07
2	p	,16	,12	,43	,27	,01
3	N	3300,00	2427,00	8673,00	5510,00	173,00

Pri pohľade na tabuľku je zrejmé, že správnu odpoveď D si vybralo menej žiakov ako distraktor C, ktorý volili aj žiaci celkovo v teste úspešní – čo potvrdzuje kladná hodnota P. Bis. Tento fakt je o to zaujímavejší, že v možnosti C sa ani nenachádzalo súvetie. Žiaci povrchné čítali možnosti a mechanicky vybrali vetu so spojkou *ale*, ktorá však v tomto prípade bola súčasťou spájacieho výrazu *nielen – ale aj* a nemala odporovací odtienok.

Obr. 26 Distribúcia úspešnosti a citlivosti

Z grafu vyplýva, že položka vyhovujúco odlišila najmä žiakov prvej výkonnostnej skupiny, ktorí však (ako sme naznačili pri analýze tabuľky distraktorov) mali tiež pri riešení položky

ťažkosti a ich priemerná úspešnosť tu neprekročila hranicu 50 %. Úloha bola pre žiakov oboch druhov stredných škôl obťažná.

Priemerná úspešnosť v syntaxi je **39,0 %** (GYM 56,5 %, ostatné SŠ 29,5 %).

Zvuková stránka jazyka bola v teste zastúpená tromi úlohami, ktorých špecifickým cieľom bolo aplikovať vedomosti z fonetiky. Jedna položka čiastočne spadala aj do lexikológie (64). Mali testovať myšlienkovú operáciu aplikácia. Podľa štatistických ukazovateľov vyšli všetky v pásme stredne obťažných položiek, položky mali vyhovujúcu citlivosť a dobre rozlíšili žiakov.

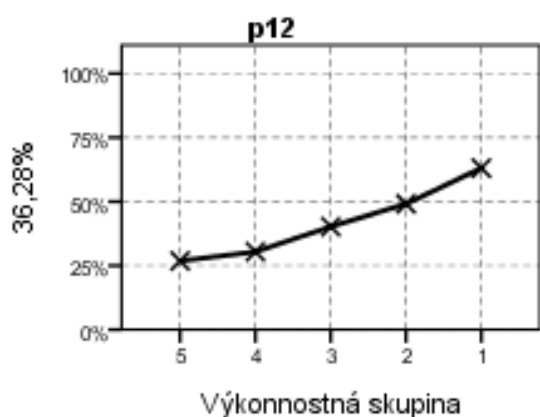
12 Ktorá jazykovedná disciplína sa zaoberá aj rečovými chybami?

- (A) ortoepia
- (B) morfológia
- (C) fonológia
- (D) ortografia

Tab. 19 Analýza distraktorov položky 12 – s výberom odpovede

		A12	B12	C12	D12	X12
1	P. Bis.	,23	-,25	,01	-,11	-,05
2	p	,42	,13	,36	,09	,01
3	N	8428,00	2540,00	7231,00	1777,00	117,00

Z tabuľky možno vyčítať, že 42 % maturantov správne odpovedalo. Hodnota P. Bis. pri správnej odpovedi je nižšia, keďže niektorí celkovo v teste úspešní žiaci volili distraktor C.

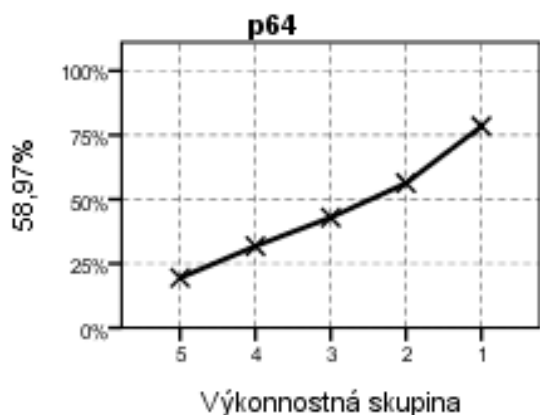
Obr. 27 Distribúcia úspešnosti a citlivosti

Graf nám dokazuje vyhovujúcu rozlišovaciu silu položky. Pre gymnazistov bola úloha stredne obtiažná, pre žiakov ostatných stredných škôl bola obtiažná.

64 Vypíšte z nasledujúceho radu slovo s neslabičnou predponou.

vrátila, zaletela, schytila, oželela, vykrúcala, chladla

Správna odpoveď je *schytila*.

Obr. 28 Distribúcia úspešnosti a citlivosti

Otvorená úloha výborne rozlíšila žiakov všetkých výkonnostných skupín. Pre gymnazistov bola položka ľahká, pre ostatných stredoškolákov bola obtiažná.

Priemerná úspešnosť vo zvukovej rovine je **45,6 %** (GYM 61,2 %, ostatné SŠ 37,0 %).

Na **pravopis** bolo zameraných šesť položiek – z ktorých položka 48 testovala primárne oblasť syntaxe. Všetky položky okrem č. 24 dobre rozlíšili žiakov všetkých výkonnostných skupín. Ich špecifickým cieľom bolo aplikovať vedomosti z ortografie a mali testovať myšlienkovú operáciu aplikácia. Podľa štatistických výsledkov sú dve položky obtiažné, tri stredne obtiažné a jedna je ľahká.

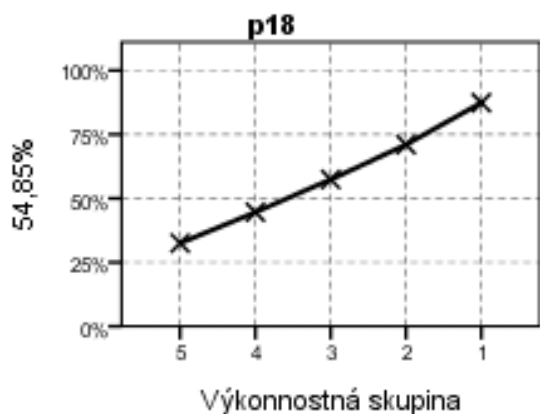
18 Ktorá veta je napísaná pravopisne správne?

- (A) Vo Francúzsku získal Ján Svorada svoje najvyššie ocenenie.
- (B) Peter Sagan i Daniele Bennati sú jedinečne rýchli cyklisti.
- (C) Novinári typujú, že Peter Sagan obháji titul majstra sveta.
- (D) Parížske publikum každoročne z nadšením víta cyklistov.

Tab. 20 Analýza distraktorov položky 18 – s výberom odpovede

		A18	B18	C18	D18	X18
1	P. Bis.	-,14	,36	-,22	-,15	-,03
2	p	,13	,59	,21	,06	,00
3	N	2694,00	11771,00	4314,00	1225,00	91,00

Z tabuľky je zrejmé, že 59 % žiakov správne odpovedalo. Hodnoty P. Bis. pri distraktoroch sú záporné, čo znamená, že žiaci celkovo v teste menej úspešní mali s pravopisom problémy. Najmenej žiakov volilo distraktor D, čo je pochopiteľné, keďže hneď v prvom odseku ukážky je spisovná formulácia *privítal s nadšením*.

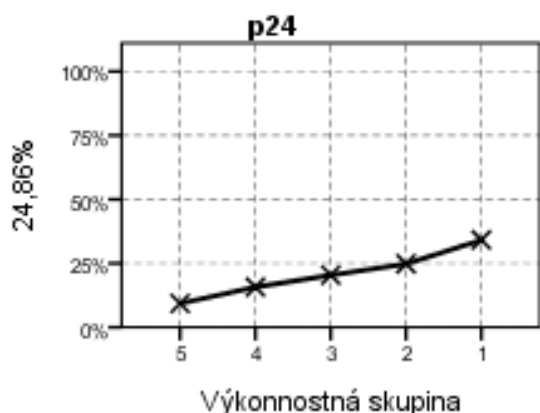

Obr. 29 Distribúcia úspešnosti a citlivosti

Z grafu možno vyčítať, že položka veľmi dobre rozlíšila žiakov všetkých výkonnostných skupín. Úloha bola pre maturantov z gymnázií ľahká, pre ostatných žiakov bola stredne obťažná.

24 Pomenujte diakritické znamienka, ktoré sa nachádzajú v prvej otázke v ukážke 3.

Správna odpoveď je *dĺžeň/dĺžne*.

Obr. 30 Distribúcia úspešnosti a citlivosti

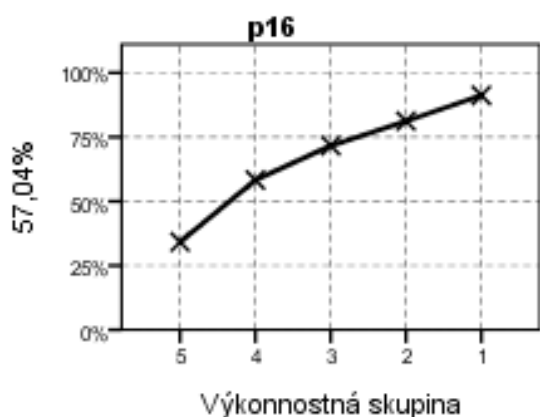
Z grafu vyplýva, že položka nedostatočne rozlíšila žiakov jednotlivých výkonnostných skupín, inými slovami bola relatívne náročná pre všetkých. Žiaci uvádzali medzi diakritické znamienka rozličné interpunkčné znamienka (aj také, ktoré v danom texte neboli), alebo uvádzali okrem dĺžňa aj bodku – zrejme nad samohláskou i, ktorá však nie je diakritickým znamienkom. Problematické bolo i hodnotenie tejto položky predmetovými maturitnými komisiami, keďže sme pri manuálnej kontrole odpovedových hárkov zistili, že viaceré komisie uznávali žiakom rozličné nesprávne odpovede. Pre gymnazistov bola položka obťažná, pre ostatných stredoškolákov veľmi obťažná – celkovo sa zaradila do pásma obťažných položiek.

Priemerná úspešnosť v pravopise je **47,9 %** (GYM 61,6 %, ostatné SŠ 40,3 %).

Do oblasti **všeobecnej jazykovedy a dejín jazyka** patrili otvorená úloha č. 16 a uzavretá úloha č. 37, ktorá nedostatočne rozlíšila žiakov.

16 Do ktorej skupiny indoeurópskych jazykov sa zaraďuje nemecký jazyk?

Správna odpoveď je (do) *germánskej/germánska/germánsky jazyk*.

Obr. 31 Distribúcia úspešnosti a citlivost'

Z grafu vyplýva, že položka veľmi dobre rozlíšila žiakov, pričom výraznejšie odlíšila žiakov poslednej výkonnostnej skupiny, ktorí boli v riešení úspešní približne na úrovni 30 %. Pri analýze odpovedových hárkov sme natrafili na časté nesprávne odpovede uvádzajúce *slovanské jazyky*, ako aj na odpovede preukazujúce nečestné konanie žiakov, čo dokazovali zle začuté, resp. nesprávne odpísané odpovede typu *gemerské jazyky*. Položka sa zaradila do pásma ľahkých položiek, pre gymnazistov bola veľmi ľahká, pre ostatných stredoškolákov stredne obťažná.

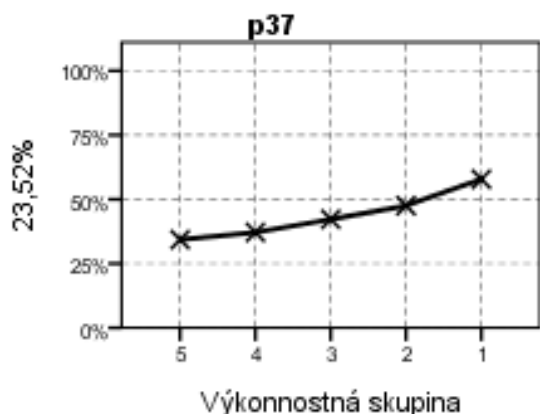
37 Ktorá základná funkcia jazyka je v ukážke 5 porušená?

- (A) reprezentatívna
- (B) poznávacia
- (C) dorozumievacia
- (D) estetická

Tab. 21 Analýza distraktorov položky 37 – s výberom odpovede

		A37	B37	C37	D37	X37
1	P. Bis.	-,08	-,01	,13	-,06	-,05
2	p	,22	,17	,44	,16	,01
3	N	4342,00	3443,00	8806,00	3281,00	222,00

V tabuľke je riadok P. Bis. pri správnej odpovedi C podfarbený červenou, pretože ide o nevyhovujúcu hodnotu korelácie položky so zvyškom testu. Vidíme, že najviac žiakov si vybralo správnu odpoveď C, podľa nízkej hodnoty P. Bis. sa dá usudzovať, že medzi týmito žiakmi boli aj žiaci celkovo v teste menej úspešní, ktorým sa tu podarilo správne odpovedať. Zastúpenie voľby distraktorov je rovnomerné, podľa zápornej hodnoty P. Bis. možno konštatovať, že distraktory volili primárne žiaci celkovo v teste menej úspešní.

Obr. 32 Distribúcia úspešnosti a citlivosti

Údaje z grafu svedčia o nedostatočnej rozlišujúcej sile položky. Krivka citlivosti síce stúpa, ale rozdiel medzi priemernou úspešnosťou prvej a poslednej výkonnostnej skupiny nepresahuje požadovaných 30 %. Pre gymnazistov bola úloha stredne obťažná, pre ostatných stredoškolákov zostala na hranici stredne obťažných a obťažných položiek.

Priemerná úspešnosť vo všeobecnej jazykovede je **54,8 %** (GYM 67,1 %, ostatné SŠ 48 %).

Prácu s informáciami testovali dve položky zamerané na reprodukciu a aplikáciu. Obe položky mali predpokladaný stupeň náročnosti 2, podľa výsledkov štatistických parametrov sa zaradili medzi stredne obťažné úlohy. Položka č. 50 nerozlíšila žiakov podľa výkonu.

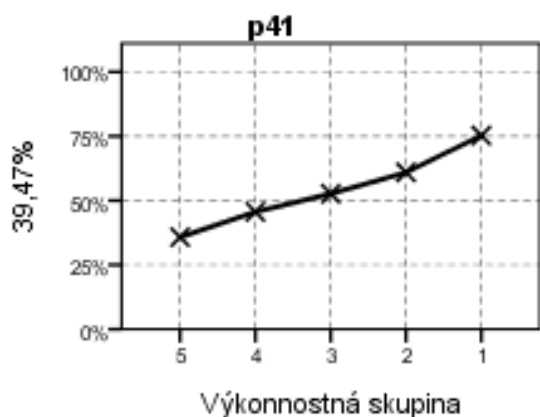
41 Ktorý údaj o publikácii z ukážky 6 nie je povinným údajom v bibliografickom zázname?

- (A) vydavateľ
- (B) názov diela
- (C) jazyk
- (D) rok vydania

Tab. 22 Analýza distraktorov položky 41 – s výberom odpovede

		A41	B41	C41	D41	X41
1	P. Bis.	-,06	-,16	,24	-,10	-,04
2	p	,18	,16	,54	,12	,00
3	N	3624,00	3207,00	10862,00	2331,00	72,00

Z tabuľky vidno, že vyše polovica žiakov si vybrala správnu odpoveď C. Hodnota P. Bis. je však nízka, čo môže znamenať, že aj niektorí celkovo v teste menej úspešní žiaci správne odpovedali.

Obr. 33 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Položka vyhovujúco rozlíšila žiakov všetkých výkonnostných skupín. Žiaci celkovo v teste menej úspešní ju riešili s priemernou úspešnosťou okolo 40 %, žiaci celkovo v teste úspešní ju zvládli priemerne na 75 %. Pre gymnazistov bola úloha ľahká, pre maturantov zo stredných odborných škôl a konzervatórií bola stredne obťažná.

Priemerná úspešnosť v práci s informáciami je **46,0 %** (GYM 52,1 %, ostatné SŠ 42,7 %).

3.2.3 Literatúra

Priemerná úspešnosť **56,2 %** (GYM 67,3 %, SOŠ 50,1 %)

Oblasť **literárnej histórie** bola v teste zastúpená šiestimi úlohami. Špecifickým cieľom úloh bolo využitie vedomostí o známom diele, resp. autorovi a aplikácia vedomostí z dejín literatúry. Na základe štatistických údajov sú tri úlohy v pásme ľahkých (1, 7, 33) a tri v pásme stredne ťažných (29, 35, 58) položiek. Všetky položky zaznamenali vyhovujúcu citlivosť, a teda dobre odlíšili žiakov celkovo v teste úspešnejších od žiakov v teste celkovo menej úspešných.

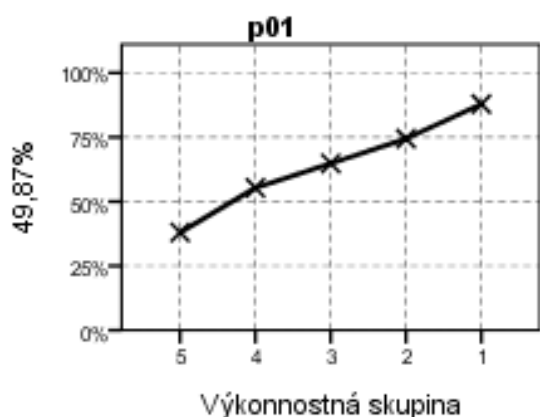
01 V ktorej možnosti je uvedený typický symbol slovenských romantikov použitý v ukážke 1?

- (A) *oroľ*
- (B) *reč pradedov*
- (C) *Pol'ana*
- (D) *dcéra rodiny*

Tab. 23 Analýza distraktorov položky 01 – s výberom odpovede

		A01	B01	C01	D01	X01
1	P. Bis.	,32	-,11	-,23	-,13	-,02
2	p	,64	,06	,24	,06	,00
3	N	12880,00	1241,00	4763,00	1179,00	32,00

Z analýzy distraktorov vyplýva, že 64 % žiakov zvolilo správnu možnosť A. Z distraktorov bol najviac volený distraktor C, podľa zápornej hodnoty P. Bis. však možno konštatovať, že podobne ako aj ostatné distraktory si ho volili žiaci celkovo v teste menej úspešní.

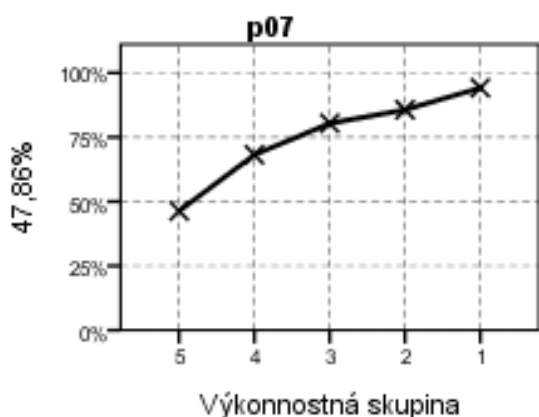

Obr. 34 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Graf dokazuje vyhovujúcu rozlišovaciu silu položky, ktorá rozlíšila žiakov všetkých výkonnostných skupín. Žiaci celkovo v teste úspešní riešili položku s priemernou úspešnosťou dosahujúcou cca 85 %, čo naznačuje dobré vedomosti o slovenskom romantizme. Pre maturantov z gymnázií bola úloha ľahká, pre ostatných maturantov bola stredne ťažná.

07 Napíšte názov diela slovenského romantizmu, v ktorom autor vyjadril lásku k žene i vlasti a oslávil krásu a mladosť.

Správna odpoveď je *Marína*.

Obr. 35 Distribúcia úspešnosti a citlivost'

Graf opäť preukazuje vyhovujúcu citlivosť položky, ktorá veľmi dobre rozlíšila žiakov. Ani žiaci poslednej výkonnostnej skupiny nemali pri riešení úlohy väčšie ťažkosti, keďže ju riešili s priemernou úspešnosťou tesne pod 50 %. Pri kontrole odpovedových hárkov sme naďabali na najčastejšie nesprávne odpovede *Slávy dcera*. Pre gymnazistov bola položka veľmi ľahká, pre zvyšok maturantov bola ľahká.

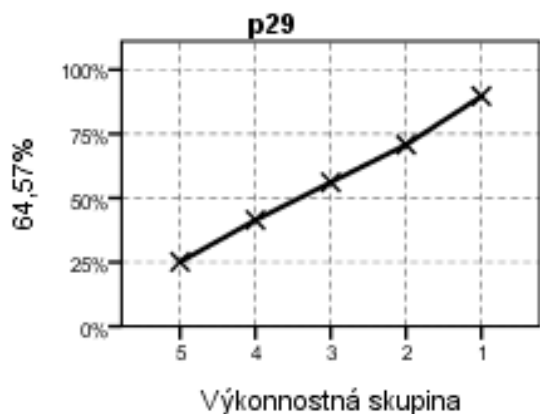
29 Ján Smrek je predstaviteľom

- (A) vitalizmu.
- (B) surrealizmu.
- (C) romantizmu.
- (D) futurizmu.

Tab. 24 Analýza distraktorov položky 29 – s výberom odpovede

		A29	B29	C29	D29	X29
1	P. Bis.	,42	-,09	-,37	-,06	-,04
2	p	,57	,07	,35	,01	,00
3	N	11378,00	1384,00	6998,00	280,00	57,00

Z tabuľky vyplýva, že najvyšší počet žiakov si vybral správnu odpoveď A. hodnota P. Bis. pri správnej odpovedi je vysoká, čo naznačuje veľmi dobrú koreláciu položky so zvyškom testu – žiaci, ktorí správne odpovedali na túto položku, boli medzi celkovo v teste najúspešnejšími žiakmi. Z distraktorov bol pre žiakov málo zaujímavý distraktor D – zvolilo ho iba 1 % žiakov.

Obr. 36 Distribúcia úspešnosti a citlivost'

Z grafu je zrejmé, že položka ukážkovo rozlíšila žiakov. Pre žiakov gymnázií bola ľahká, pre ostatných stredoškóľakov stredne ťažná, celkovo sa zaradila medzi stredne ťažné položky.

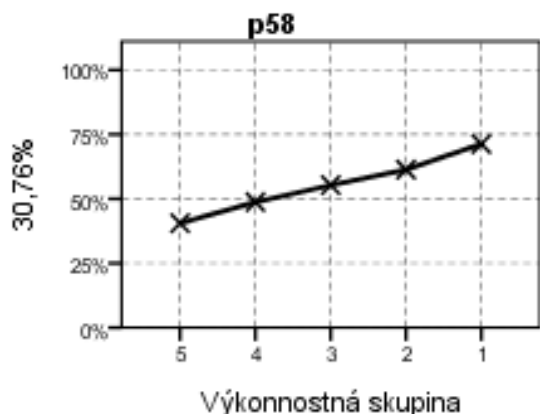
58 V ktorom storočí sa začala rozvíjať slovenská realistická literatúra?

- (A) V sedemnástom.
- (B) V osemnástom.
- (C) V devätnástom.
- (D) V dvadsiatom.

Tab. 25 Analýza distraktorov položky 58 – s výberom odpovede

		A58	B58	C58	D58	X58
1	P. Bis.	-,12	-,16	,18	,04	-,07
2	p	,07	,21	,55	,16	,01
3	N	1423,00	4207,00	11142,00	3160,00	157,00

V tabuľke vidíme, že hoci si správnu odpoveď zvolilo najviac žiakov – 55 %, hodnota P. Bis. je nízka. Je to spôsobené tým, že žiaci celkovo v teste úspešní uprednostnili distraktor D, ktorého hodnota P. Bis. je kladná.

Obr. 37 Distribúcia úspešnosti a citlivosti

Z grafu možno vyčítať, že položka vyhovujúco rozlíšila žiakov všetkých výkonnostných skupín. Položka bola pre gymnazistov ľahká, pre ostatných maturantov stredne ťažná. Celkovo úloha spadá medzi stredne ťažné položky, pričom testuje základné vedomosti z dejín slovenskej literatúry.

Priemerná úspešnosť v literárnej histórii je **61,6 %** (GYM 75,3 %, ostatné SŠ 54,2 %).

Literárnu teóriu zastupovalo jedenásť položiek, z ktorých viaceré sa prelínali aj s čítaním s porozumením. Ich špecifickým cieľom bolo aplikovať vedomosti z teórie literatúry. Úlohy mali testovať myšlienkovú operáciu aplikácia, analýza a dedukcia. Zo štatistických výsledkov vyplýva, že v rámci položiek testovanej oblasti boli zastúpené: jedna veľmi ľahká položka, štyri ľahké, dve stredne ťažné a štyri ťažné položky. Okrem položiek 2, 42 a 49 mali všetky položky z danej oblasti vyhovujúcu citlivosť.

08 Napíšte názov štylistickej figúry založenej na opakovaní rovnakého slova alebo skupiny slov na začiatku za sebou idúcich veršov či viet, ktorá je využitá v ukážke 1.

Správna odpoveď je *anafa*.

Obr. 38 Distribúcia úspešnosti a citlivosti

Na základe grafu možno usúdiť, že úloha mala veľmi dobrú citlivosť a ukázkovo rozlíšila žiakov všetkých výkonnostných skupín, pričom žiaci poslednej skupiny tesne prekročili v tejto položke priemernú úspešnosť 25 %. Celkovo v teste najúspešnejší žiaci pri jej riešení dosiahli priemernú úspešnosť okolo 90 %. Úloha bola pre gymnazistov veľmi ľahká, pre ostatných maturantov stredne obťažná, položka sa celkovo zaradila medzi ľahké.

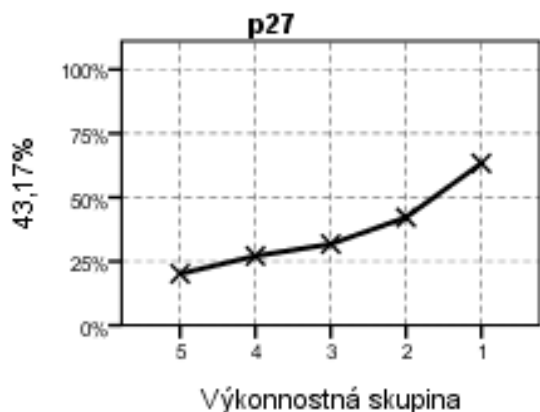
27 Ktorý z nasledujúcich umeleckých jazykových prostriedkov z ukážky 4 predstavuje metonymiu?

- (A) *ja, básnik, tichý mladý muž*
- (B) *čím hýril celý dom*
- (C) *vzdušná jak plyn*
- (D) *svietiaci tvoja pleť*

Tab. 26 Analýza distraktorov položky 27 – s výberom odpovede

		A27	B27	C27	D27	X27
1	P. Bis.	-,19	,28	-,11	-,02	-,06
2	p	,28	,37	,12	,22	,01
3	N	5604,00	7415,00	2492,00	4370,00	212,00

Z tabuľky je zrejmé, že správnu odpoveď B vybralo 37 % žiakov. Zastúpenie voľby distraktorov je relatívne rovnomerné, podľa záporných hodnôt P. Bis. možno usudzovať, že ich volili žiaci celkovo v teste menej úspešní.

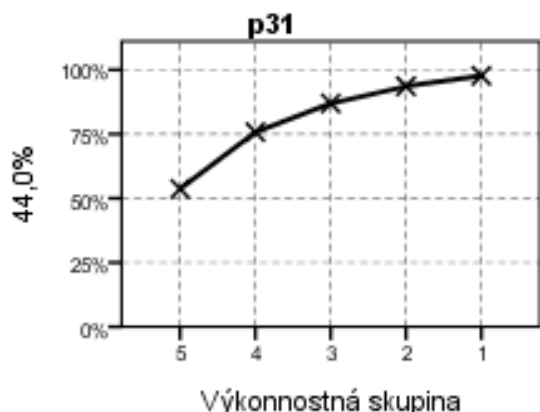
Obr. 39 Distribúcia úspešnosti a citlivosti

Z grafu možno zistiť, že položka mala vyhovujúcu citlivosť, krivka citlivosti sa nachádza prevažne v dolnej polovici grafu, čo znamená, že úloha nebola pre žiakov jednoduchá. Položka výraznejšie odlíšila prvú skupinu od ostatných. Ani žiaci prvej výkonnostnej skupiny však neboli pri riešení tejto položky takí úspešní – o čom svedčí ich priemerná úspešnosť na

úrovni cca 60 %. Pre gymnazistov bola úloha stredne obťažná, pre ostatných stredoškólkov bola obťažná.

31 Vypíšte zo štvrtej strofy ukážky 4 slovné spojenie, ktorým básnik nepriamo pomenoval Salome.

Správna odpoveď je *tropický kvet*.

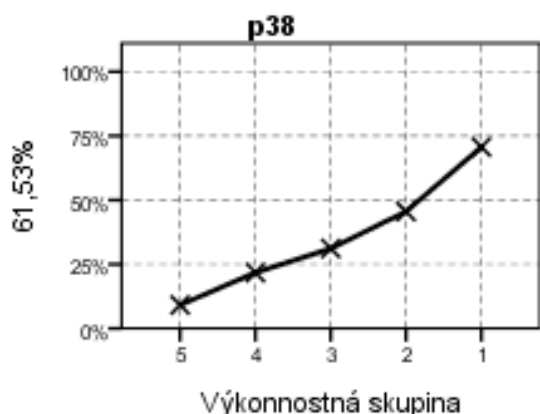

Obr. 40 Distribúcia úspešnosti a citlivosti

Z grafu vyplýva, že úloha napriek tomu, že bola veľmi ľahká, vyhovujúco rozlíšila žiakov, pričom výraznejšie odlíšila žiakov poslednej výkonnostnej skupiny, ktorí ju však tiež riešili s vysokou priemernou úspešnosťou nad 50 %. Pre gymnazistov bola úloha až extrémne ľahká, pre ostatných maturantov bola ľahká.

38 Ako sa nazýva časť dejstva, v ktorej sa mení počet osôb na javisku?

Správna odpoveď je *výstup/obraz/scéna*.

Obr. 41 Distribúcia úspešnosti a citlivosti

Úloha veľmi dobre rozlíšila žiakov, pričom priemerná úspešnosť najmenej úspešných žiakov bola veľmi nízka, pohybovala sa na úrovni 10 %. Celkovo v teste najúspešnejší žiaci pri jej

riešení dosiahli priemernú úspešnosť pod 75 %. Maturantom robila táto úloha zameraná na reprodukciu známeho termínu väčší problém, než akým by sa mohlo na prvý pohľad zdať – úloha mala zároveň najvyššiu neriešenosť (necelých 32 %), napriek tomu, že sa nenachádzala na konci testu. Pre gymnazistov bola stredne obťažná, pre maturantov z ostatných stredných škôl bola obťažná.

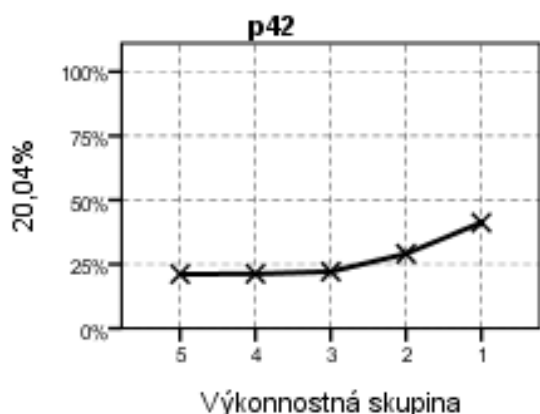
42 V ktorej možnosti je správny názov krátkej charakteristiky knihy, ktorú obsahuje ukážka 6?

- (A) téza
- (B) anotácia
- (C) komentár
- (D) resumé

Tab. 27 Analýza distraktorov položky 42 – s výberom odpovede

		A42	B42	C42	D42	X42
1	P. Bis.	-,19	,13	-,10	,11	-,06
2	p	,14	,27	,20	,38	,01
3	N	2723,00	5415,00	4113,00	7669,00	170,00

Z tabuľky je zrejmé, že správnu odpoveď B volilo menej žiakov než distraktor D, pričom tento distraktor volili aj žiaci celkovo v teste úspešní.

Obr. 42 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Z grafu vyplýva, že hoci krivka citlivosti s rastúcou výkonnosťou skupín stúpa, rozdiel medzi priemernou úspešnosťou prvej a poslednej skupiny nie je dostatočný. Krivka sa nachádza v dolnej polovici grafu, čo znamená, že položka bola pre všetkých žiakov náročná. Skupiny 3, 4 a 5 ju riešili približne rovnako neúspešne, žiaci prvej výkonnostnej skupiny ju zvládli iba

na úrovni 40 % priemernej úspešnosti. Pre žiakov z oboch druhov stredných škôl bola položka obťažná.

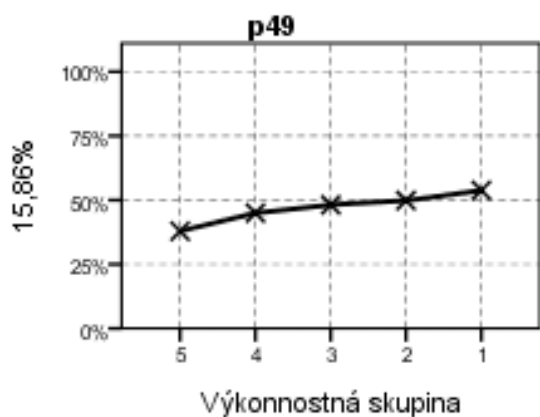
49 Ktorá literatúra sa zaoberá opisom skutočnej udalosti, ale využíva niektoré výrazové prostriedky a postupy beletrie?

- (A) literatúra faktu
- (B) umelecká literatúra
- (C) vedecko-fantastická literatúra
- (D) náučná literatúra

Tab. 28 Analýza distraktorov položky 49 – s výberom odpovede

		A49	B49	C49	D49	X49
1	P. Bis.	,07	-,06	,03	-,05	-,05
2	p	,47	,16	,19	,18	,01
3	N	9429,00	3134,00	3735,00	3666,00	128,00

Z tabuľky je zrejmé, že najviac žiakov volilo správnu odpoveď A. Avšak niektorí celkovo v teste úspešní žiaci uprednostnili distraktor C, preto je hodnota P. Bis. pri ňom kladná a pri správnej odpovedi nízka. Na výbere distraktora C je zarážajúce, že je úplným protipólom k požadovanej správnej odpovedi, keďže aj v zadaní úlohy sa naráža na skutočnú udalosť, ktorou sa práve sci-fi literatúra nezaobera.

Obr. 43 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Na obrázku vidíme, že položka nerozlíšila žiakov – rozdiely v priemernej úspešnosti jednotlivých skupín sú veľmi malé. Krivka citlivosti sa nachádza v strede grafu – položka bola pre všetkých žiakov stredne obťažná.

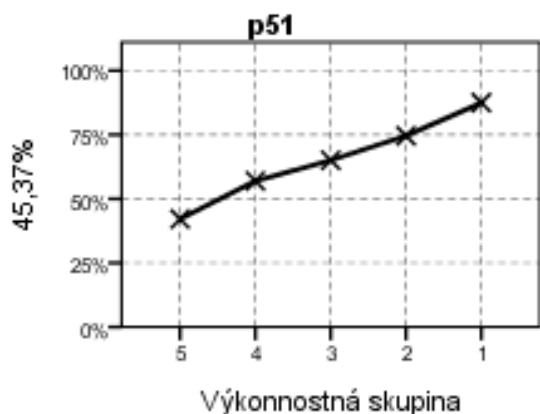
51 Ktoré tvrdenie o rozprávačovi v ukážke 7 je pravdivé?

- (A) Rozprávač je nezávislý pozorovateľ, ktorý nezasahuje do deja.
 (B) Rozprávač je vševediaci a nezasahuje do deja.
 (C) Rozprávač je jednou z postáv, ktorá ale nezasahuje do deja.
 (D) Rozprávač je jednou z postáv, ktorá zasahuje do deja.

Tab. 29 Analýza distraktorov položky 51 – s výberom odpovede

		A51	B51	C51	D51	X51
1	P. Bis.	-,18	-,12	-,12	,29	-,07
2	p	,11	,07	,16	,65	,01
3	N	2181,00	1403,00	3157,00	13112,00	240,00

Z tabuľky vyplýva, že väčšina žiakov odpovedala správne. Údaj P. Bis. pri správnej odpovedi D je podfarbený červenou, keďže ide o hraničnú hodnotu. Voľba distraktorov je relatívne rovnomerne rozložená.

Obr. 44 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Z grafu možno usúdiť, že položka dobre rozlíšila žiakov všetkých výkonnostných skupín. Pre maturantov z gymnázií bola úloha ľahká, pre ostatných stredoškolákov bola stredne ťažná.

Priemerná úspešnosť v oblasti teórie literatúry je **53,2 %** (GYM 63,0 %, ostatné SŠ 47,8 %).

Po vyhodnotení testu je možné skonštatovať, že úspešnosť žiakov v teste bola vyššia na gymnáziách, žiaci z ostatných stredných škôl dosiahli v každej oblasti nižšiu priemernú úspešnosť. Rozdiel nebol vecne významný v oblasti práce s informáciami, mierne vecne významné boli rozdiely vo všeobecnej jazykovede a dejinách jazyka, silne vecne významný bol rozdiel v čítaní s porozumením. V ostatných oblastiach boli rozdiely stredne vecne významné.

Žiaci SOŠ a konzervatórií neboli úspešnejší než gymnazisti v žiadnej testovej položke a iba v siedmich položkách (č. 2, 10, 36, 42, 49, 50 a 60) sa ich priemerná úspešnosť pohybovala v rovnakom pásme ako u gymnazistov. Najmenšie rozdiely v priemernej úspešnosti gymnazistov a ostatných stredoškolákov boli pri ľahkej položke č. 2 a stredne obťažnej položke č. 50. Naopak, najväčší rozdiel medzi výkonmi žiakov jednotlivých druhov škôl sme zaznamenali pri stredne obťažnej položke č. 20.

Tab. 30 Priemerná úspešnosť žiakov v oblastiach podľa druhu školy

SJL	Priemer		
	Druh školy		
	GYM	Ostatné SŠ	spolu
Čítanie s porozumením	66,7	46,6	53,7
Jazyková zložka	65,4	45,0	52,2
Zvuková stránka jazyka	61,2	37,0	45,6
Pravopis	61,6	40,3	47,9
Lexikológia	68,4	46,8	54,5
Morfológia	64,1	42,3	50,0
Syntax	56,5	29,5	39,0
Štylistika	78,8	61,1	67,4
Všeobecná jazykoveda a dejiny jazyka	67,1	48,0	54,8
Práca s informáciami	52,1	42,7	46,0
Literárna zložka	67,3	50,1	56,2
Literárna história	75,3	54,2	61,6
Literárna teória	63,0	47,8	53,2

4 Vyhodnotenie PFIČ MS zo slovenského jazyka a literatúry

Cieľom PFIČ MS je preveriť schopnosť žiaka písať samostatne, žánrovo, štylisticky a gramaticky adekvátne, jasne, zrozumiteľne a na primeranej úrovni podľa cieľových požiadaviek na vedomosti a zručnosti absolventa strednej školy. PFIČ je riadené písanie na základe slovného, vizuálneho alebo sluchového podnetu. Testovali sa ňou zručnosti ako formálne členenie písomného prejavu, dodržanie obsahu, používanie primeraných gramatických štruktúr, rozsah slovnej zásoby, kompozícia, štylizácia a pravopis.

Hodnotenie PFIČ MS SJL riadili vedúci predmetovej komisie na jednotlivých školách. Hodnotiteľmi boli interní učitelia, ktorí majú v aprobácii slovenský jazyk a riadili sa Pokynmi na hodnotenie PFIČ MS a pokynmi vedúceho PK, pričom rešpektovali obsah Cieľových požiadaviek na vedomosti a zručnosti maturantov zo slovenského jazyka a literatúry. PFIČ každého žiaka mali posúdiť dvaja hodnotitelia.

Pri hodnotení PFIČ MS SJL sa hodnotitelia riadili kritériami na hodnotenie, podľa ktorých hodnotili vonkajšiu formu, vnútornú formu a celkový dojem. Maximálny počet bodov za vnútornú formu (obsah, kompozícia, štýl, jazyk, pravopis) bol 20 bodov, maximálny počet bodov za vonkajšiu formu bol 4 body a za celkový dojem 4 body – za celú PFIČ 28 bodov. Úspešnosť žiaka sa udávala v percentách.

PFIČ MS zo SJL mohli žiaci písať 150 minút, pričom mali dodržať rozsah najmenej 1,5 a najviac 3 strany formátu A4. Žiaci si mohli vybrať jednu zo štyroch ponúknutých tém rôznych žánrov. Zvolili si tú tému, v ktorej mohli najviac rozvinúť svoje zručnosti, schopnosti a vedomosti.

Témy PFIČ boli vyhlásené v Slovenskom rozhlase v deň konania externej časti MS. Boli vyžrebované z troch obálok, z ktorých každá obsahovala 4 rôzne zadania.

4.1 Výber tém

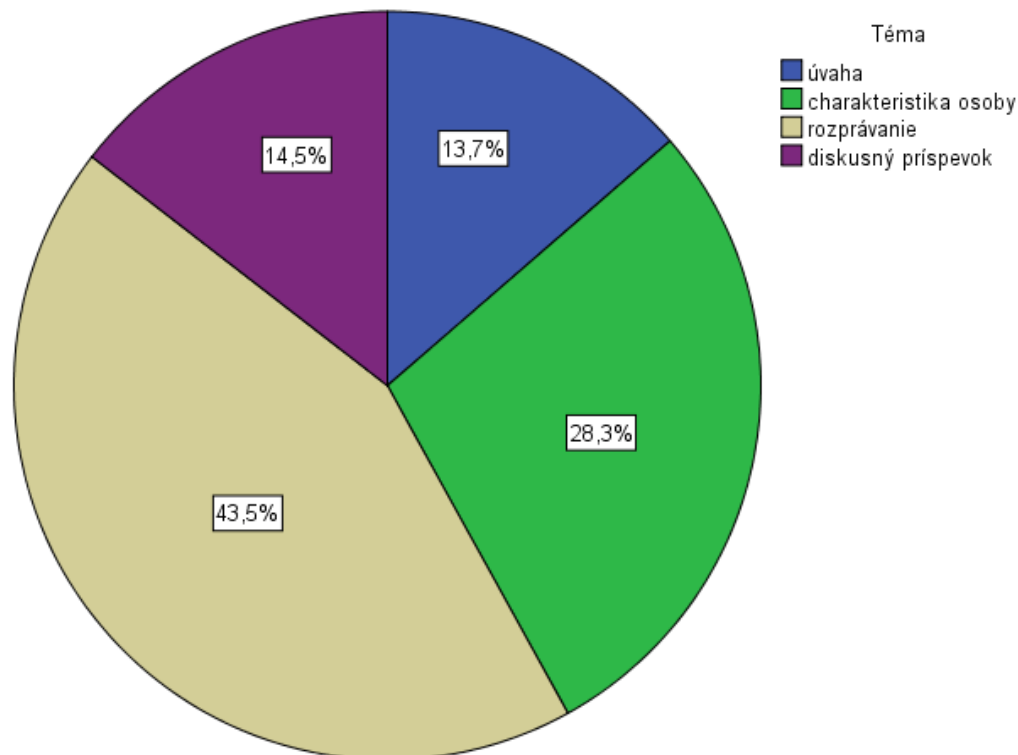
PFIČ zo slovenského jazyka a literatúry sme vyhodnocovali na základe údajov o 41 576 žiakoch, ktorí mali kompletne ohodnotené všetky oblasti PFIČ.

Témy PFIČ MS 2016

1. „Najjasnejšie pojmy sú často zatemňované zložitými úvahami.“ Cicero (Úvaha)
2. To najkrajšie bolo v nej/v ňom ukryté... (Charakteristika osoby)
3. Dnes som mal/mala rande so svojím mestom... (Rozprávanie)
4. Jeden deň bez zlovyku/zlovykov! (Diskusný príspevok)

Tab. 31 Výber žánrov/tém PFIČ MS

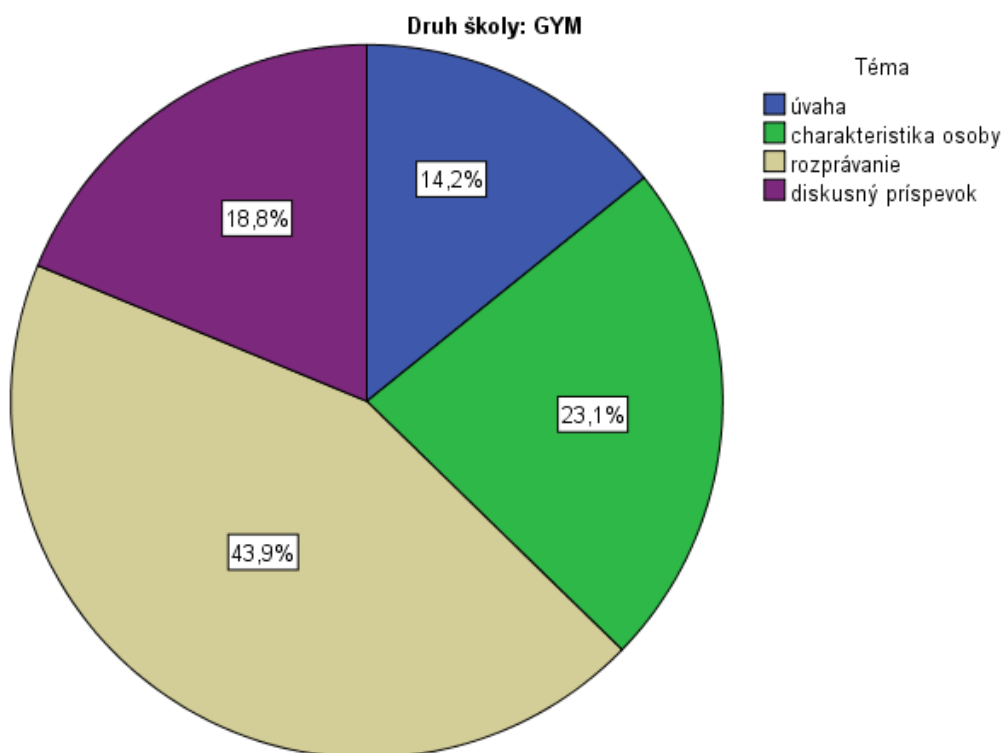
Téma	Počet	%
úvaha	5 678	13,7
charakteristika osoby	11 771	28,3
rozprávanie	18 087	43,5
diskusný príspevok	6 040	14,5
spolu	41 576	100,0

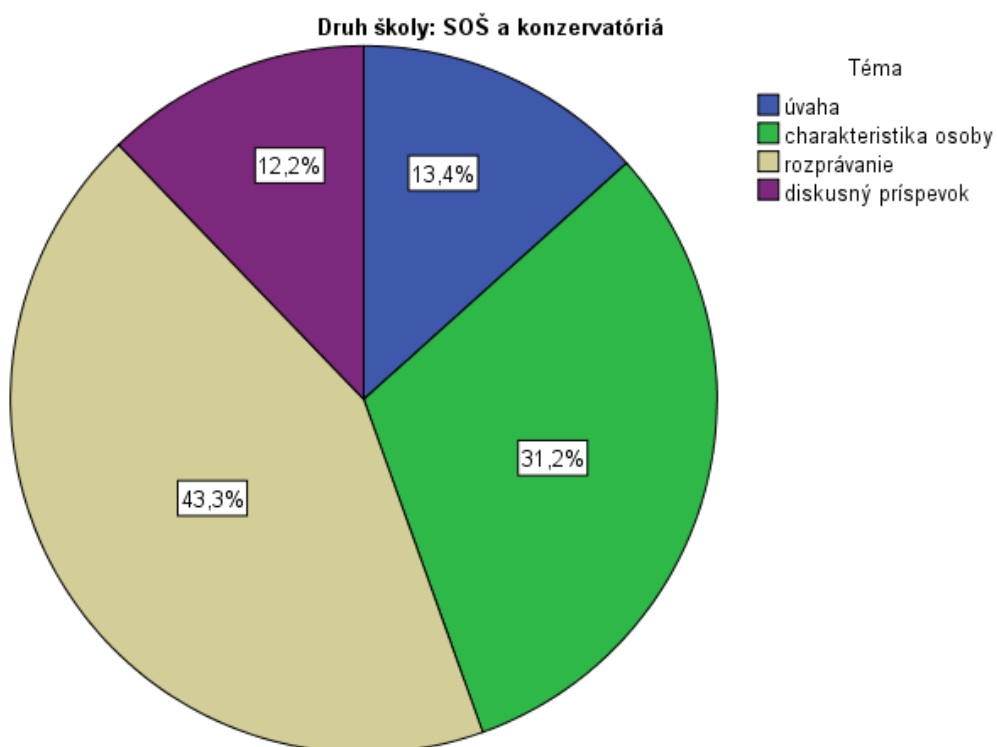
Obr. 45 Pomerné zastúpenie jednotlivých žánrov/tém PFIČ

Ako vyplýva z tabuľky č. 31 i diagramu na obr. 45, najviac maturantov si volilo rozprávanie, druhým najpočetnejšie zastúpeným žánrom bola charakteristika osoby. Najmenej žiakov si tento rok vybralo úvahu (13,7 %), čo bolo zrejme podmienené jej náročnejšou témou.

Preferencie žánrov rozprávanie a charakteristika osoby zostali zachované aj pri rozdelení škôl podľa druhu, čo dokumentujú nasledujúce diagramy na obr. 46 a 47. V porovnaní s maturantmi zo SOŠ a konzervatórií si väčší podiel gymnazistov vybral diskusný príspevok a menší rozprávanie. Žiaci SOŠ a konzervatórií mierne uprednostnili úvahu pred diskusným príspevkom.

Obr. 46 Výber žánrov/tém podľa druhu školy – gymnáziá

Obr. 47 Výber žánrov/tém podľa druhu školy – SOŠ a konzervatóriá

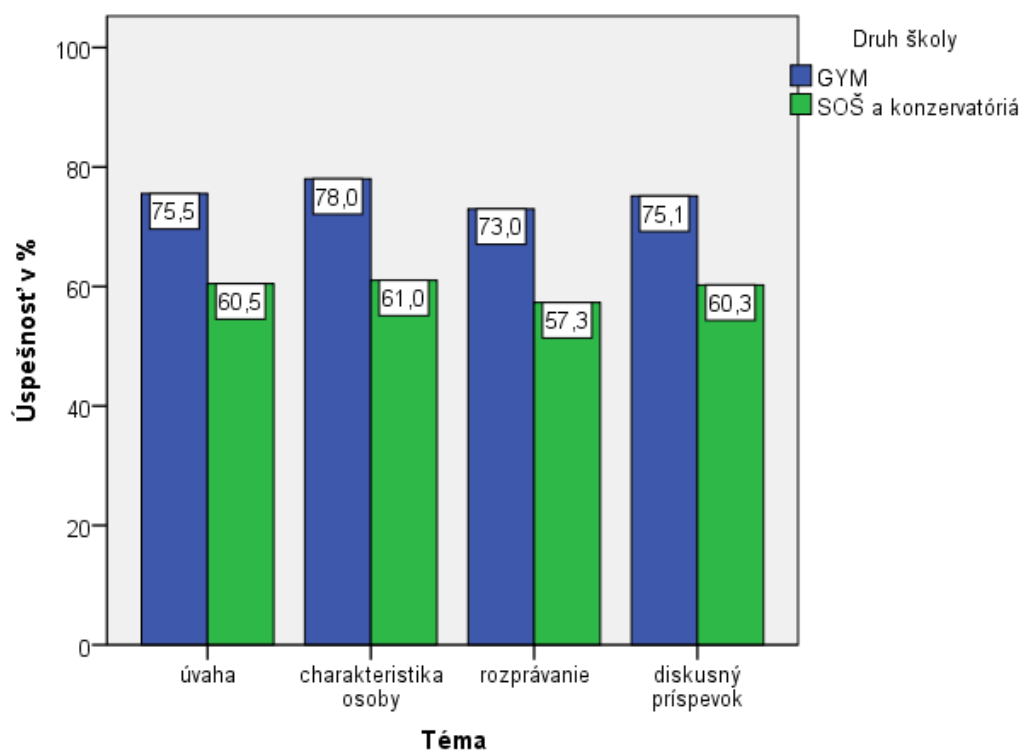
4.2 Úspešnosť PFIČ

Úspešnosť PFIČ MS zo slovenského jazyka a literatúry je **64,8 %**.

Pri analýze PFIČ nás zaujímalo, či výber témy, resp. žánra ovplyvňuje jej úspešnosť. V nasledujúcej tabuľke je uvedená úspešnosť žiakov gymnázií a stredných odborných škôl a konzervatórií podľa zvolenej témy.

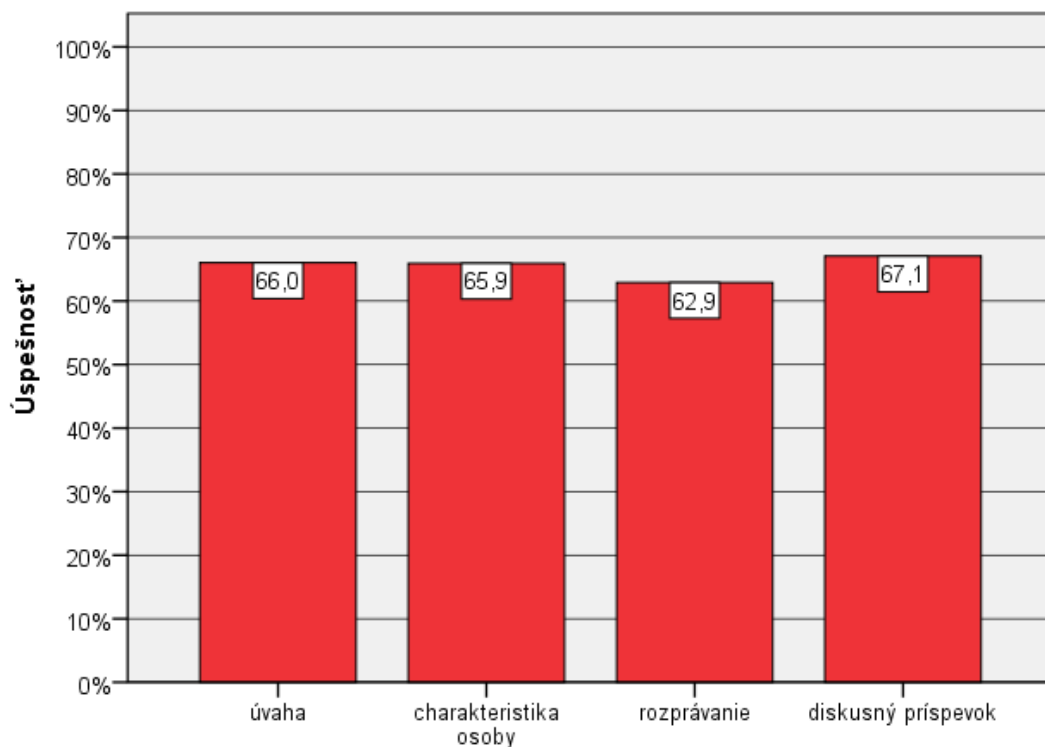
Tab. 32 Úspešnosť PFIČ podľa druhu školy

Téma	Druh školy	N	Priemer %	Štd. Chyba priemeru
Úvaha	GYM	2 089	75,5	0,3
	SOŠ a konzervatóriá	3 589	60,5	0,3
	Spolu	5 678	66,0	0,2
Charakteristika osoby	GYM	3 390	78,0	0,2
	SOŠ a konzervatóriá	8 381	61,0	0,2
	Spolu	11 771	65,9	0,2
Rozprávanie	GYM	6 459	73,0	0,2
	SOŠ a konzervatóriá	11 628	57,3	0,2
	Spolu	18 087	62,9	0,1
Diskusný príspevok	GYM	2 760	75,1	0,3
	SOŠ a konzervatóriá	3 280	60,3	0,3
	Spolu	6 040	67,1	0,2

Obr. 48 Priemerná úspešnosť PFIČ podľa druhu školy a žánra/témy

Výsledky gymnazistov boli vo všetkých žánroch, resp. témach lepšie ako výsledky ostatných stredoškolákov, a to na úrovni strednej vecnej signifikancie. Väčšie rozdiely v úspešnosti podľa druhu školy sa zistili u žiakov, ktorí si vybrali charakteristiku osoby. Naopak, najmenší rozdiel bol zistený u žiakov, ktorí si zvolili diskusný príspevok – avšak celkovo sú rozdiely veľmi vyrovnané.

Obr. 49 Celková priemerná úspešnosť PFIČ podľa žánra/témy

Žiaci dosiahli v PFIČ MS zo slovenského jazyka a literatúry priemernú úspešnosť 64,8 %, pričom najúspešnejší boli vo **vonkajšej forme** (75,5 %), najnižšiu úspešnosť dosahujú každoročne v **pravopise** (29,5 %).

Tab. 33 Priemerná úspešnosť PFIČ v častiach a celku (%)

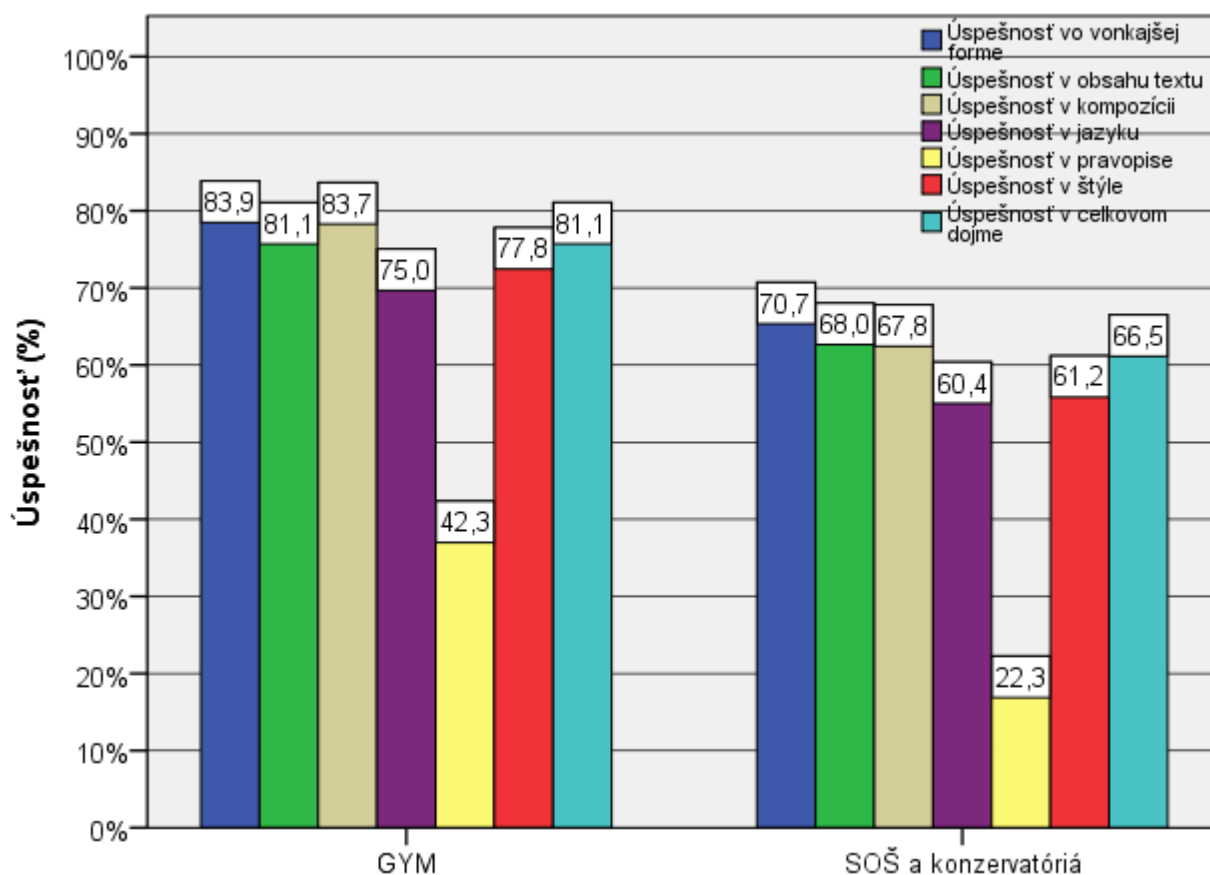
Úspešnosť vo vonkajšej forme	Úspešnosť v obsahu textu	Úspešnosť v kompozícii	Úspešnosť v jazyku	Úspešnosť v pravopise	Úspešnosť v štýle	Úspešnosť v celkovom dojme	Úspešnosť PFIČ
75,5	72,3	73,0	65,2	29,5	66,7	71,4	64,8

Možno konštatovať, že pravopis je už tradične najslabšou zložkou PFIČ, pokiaľ ide o žiacku úspešnosť. Naopak, dlhodobo úspešní sú žiaci v obsahu textu, jeho kompozícii a vonkajšej forme.

Tab. 34 Priemerná úspešnosť žiakov v oblastiach podľa druhu školy

Druh školy	Úspešnosť vo vonkajšej forme	Úspešnosť v obsahu textu	Úspešnosť v kompozícii	Úspešnosť v jazyku	Úspešnosť v pravopise	Úspešnosť v štýle	Úspešnosť v celkovom dojme	Úspešnosť PFIČ
GYM	83,9	81,0	83,6	74,9	42,3	77,7	81,0	74,9
SOŠ a konzerv.	70,7	67,5	67,3	59,9	22,3	60,6	66,1	59,2
Spolu	75,5	72,3	73,0	65,2	29,5	66,7	71,4	64,8

Podľa uvedenej tabuľky je zrejmé, že najlepšie výsledky dosiahli žiaci SOŠ a konzervatórií v obsahu textu, gymnazisti boli najúspešnejší v kompozícii, najhoršie výsledky dosiahli žiaci oboch druhov škôl v už spomínanej oblasti pravopisu. Tieto výsledky zobrazuje aj nasledujúci graf.

Obr. 50 Priemerná úspešnosť žiakov v oblastiach podľa druhu školy

Hranicu viac ako 25 %, ktorá je podmienkou úspešného zvládnutia PFIČ MS, v riadnom termíne MS 2016 nedosiahlo 403 žiakov (0,97 %).

Záver

Na výsledky riešenia testu EČ MS zo slovenského jazyka a literatúry sa môžeme pozerieť z hľadiska kvality výkonu žiakov, ako aj z hľadiska kvality meracieho nástroja – testu, pričom tieto dva aspekty sú navzájom prepojené.

Test **EČ MS zo SJL** riešilo 41 682 maturantov. Najmenší počet maturantov bol z Trnavského kraja (8,2 %) a Trenčianskeho kraja (8,5 %), najviac žiakov maturovalo v Prešovskom kraji (16,5 %). Počty žiakov v ostatných krajoch boli pomerne vyrovnané. Podľa zriaďovateľa 85,2 % žiakov pochádzalo zo štátnych škôl, 7,8 % zo súkromných škôl a 7,0 % z cirkevných škôl. V rozdelení podľa druhu školy 35,4 % tvorili žiaci gymnázií a 64,6 % žiaci ostatných stredných škôl. Podiel chlapcov a dievčat bol približne vyvážený, s miernou prevahou dievčat.

Priemerná úspešnosť celého súboru (národný priemer) bola **53,4 %**. V papierovej forme testovania bola priemerná úspešnosť 53,2 %, v elektronickej 56,9 %, tieto vzájomné rozdiely nie sú vecne významné.

Obťažnosť úloh s výberom odpovede a úloh s krátkou odpoveďou je porovnateľná. Pri úlohách s krátkou odpoveďou býva zvýšená neriešenosť, čo je logické vzhľadom na to, že pri uzavretých úlohách s výberom štyroch možností sa dá správna odpoveď aspoň tipovať a šanca na jej uhádnutie predstavuje 25 %.

Výkon žiakov podľa krajov bol vyrovnaný. Podľa zriaďovateľa dosiahli najlepšie výsledky žiaci cirkevných škôl. Z hľadiska druhu školy bol výkon žiakov gymnázií lepší než výkon žiakov ostatných stredných škôl. V porovnaní podľa pohlavia boli dievčatá v teste úspešnejšie než chlapci, vzájomný rozdiel však nebol vecne významný. Celkovo bol test EČ MS z rodového hľadiska náročnosti položiek dobre vyvážený. Ak porovnáme výkon podľa polročnej klasifikácie žiakov zo SJL, úspešnosť v teste podľa predpokladu klesala s ich zhoršujúcim sa klasifikačným stupňom.

Je možné skonštatovať, že dosiahnuté priemerné výkony boli primerané širokospektrálnej populácii, ktorá tento test riešila.

Pokiaľ ide o vyhodnotenie úspešnosti žiakov v oblastiach testu, medziročne sa zhoršenie alebo zlepšenie žiakov len konštatuje, keďže porovnávanie nie je relevantné vzhľadom na inú vzorku žiakov, meniaci sa počet položiek v rámci oblastí či na ich meniacu sa náročnosť. Avšak na základe vyhodnotenia úspešnosti v jednotlivých oblastiach testov EČ MS zo SJL v rokoch 2009 – 2016 a analýze úloh možno bližšie skonštatovať, čo v rámci učiva zo SJL spôsobuje žiakom najväčšie ťažkosti. V nasledujúcich riadkoch to zhrnieme.

Morfológia

Z analýzy výsledkov žiakov v EČ MS za posledné roky vyplýva, že žiaci majú problémy najmä so *slovnými druhmi* (*číslovky, častice, predložky, slovesá – slovesné tvary*), ich *delením* podľa troch základných kritérií i s určovaním *gramatických kategórií*. Ak je úloha prepojená s pravopisom, syntaxou či lexikológiou, je o to náročnejšia, podobne, ako keď sa v zadaní otázky vyskytujú *odborné termíny*.

Zvuková stránka jazyka

V systéme slovenských hlások majú žiaci problémy so *slabikotvornou spoluhláskou*, a tiež s počtom slabík v cudzích slovách – nerozlišujú medzi slovenskou *dvojháskou* a *samohláskovou skupinou*, ako aj v domácich výrazoch spojených do väčších celkov. Žiaci si celkom nevedia spoľahlivo odlíšiť *uplatnenie*, resp. *porušenie* pravidla o rytmickej krátení, čo však môže súvisieť aj s povrchným čítaním zadania úlohy. Rovnako majú žiaci problémy s *prozodickými javmi*, čo však môže súvisieť s neovládaním základnej jazykovednej terminológie.

Lexikológia

Už tradične vychádza menej problematicky – žiaci zvládajú úlohy z lexikológie s prehľadom, priemernejšie výsledky dosahujú napr. v problematike *združených pomenovaní*. V oblasti významovej roviny jazyka žiakom ťažkosti spôsobujú úlohy, ktoré opäť súvisia s pozorným čítaním – resp. s individuálnou slovnou zásobou.

Syntax

Syntax sa podľa výsledkov testov EČ každoročne javí ako jedna z najproblematickejších oblastí jazykovedy, opakovane sa prejavuje nižšia úspešnosť pri úlohách zameraných na určovanie *vetných členov*, (najmä *slovesno-menný prísudok, predmet, nezhodný prívlastok*), syntagiem, problematiku *jednoduchej vety* (a jej delenia podľa *členitosti*) a *súvetí* (určovanie *vedľajších viet* v podradovacom súvetí) – žiaci nevedia vyhovujúco rozpoznať *jednoduchú vetu* obsahujúcu jeden *prísudzovací sklad* či *počet viet* v súvetí a následne nemôžu zvládnuť ani ich bližšie určenie.

Pravopis

Aj úspešnejší žiaci majú ťažkosti pri písaní *veľkých a malých písmen*, čo môže byť spôsobené či už vplyvom (najmä) anglofónnych textov, používaním rozličných fontov pri

práci s počítačom, alebo, žiaľ, aj vplyvom masmédií. Žiaci robia tiež chyby v písaní *čiarok*, čo sa každoročne ukazuje ako problém nielen v EČ, ale aj v PFIČ MS, kde mnohí strácajú práve pre nezvládanie tohto javu body napriek povolenému používaniu pravopisnej príručky – Pravidiel slovenského pravopisu.

Štylistika

Najväčšie problémy majú žiaci každý rok s rozlíšením a určovaním *slohových postupov, funkčných jazykových štýlov* a ich *žánrov* – najmä pokiaľ ide o otvorené úlohy, v ktorých sú nútení medzi týmito pojmami samostatne rozlišovať. Žiaci si pletú najmä termíny *slohový postup* a *jazykový štýl* a zamieňajú ich navzájom.

Literárna história

Žiaci majú síce namemorovanú základnú *chronológiu* literárnych období a smerov, avšak ich znaky a základné charakteristiky literárnych hrdinov v konkrétnom texte nevedia spoľahlivo odhaliť. Problémy žiakom spôsobujú predpísané *povinné diela* umeleckej literatúry, resp. „povinní“ autori. Literárno-teoretické vedomosti o dielach sú na slabšej úrovni – čo súvisí s vyššie spomenutým faktom neorientovania sa v texte diela daného literárneho smeru. Ťažkosti v tejto oblasti majú žiaci všetkých výkonnostných skupín z oboch druhov stredných škôl.

Literárna teória

Na základe analýzy výsledkov testov EČ je pre žiakov problematická *štruktúra literárnych diel* – majú problém s pochopením *horizontálneho členenia textu* (próza, poézia a ich vzájomné porovnanie). Tento jav súvisí aj s *textovou syntaxou*, s ktorou majú tiež žiaci ťažkosti. Pravidelne sa v testoch EČ objavujú niektoré *literárnovedné termíny* – žiaci však svoje vedomosti o nich nevedia v dostatočnej miere aplikovať na daný text.

Čítanie s porozumením

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že oblasť čítania s porozumením vychádza z analýz výsledkov testov EČ pozitívne. Menej zvládanými sa javia tie úlohy, pri ktorých ide o *pozorné čítanie*, resp. o *dlhší* či *nesúvislý*, prípadne *odborný text*. Pre žiakov je náročné, ak je potrebné k textu sa opakovane vrátiť, keďže *tempo čítania* je celkovo pomalšie. S čítaním s porozumením veľmi často súvisí aj *komplexné pochopenie úlohy*, keď žiaci nepozorne alebo povrchné čítajú zadanie úlohy a následne napr. hľadajú správne riešenie

v *nesprávnom* odseku či riadku, vypisujú *slovo* namiesto *slovesa* či *vetný sklad* namiesto *vetného člena*. Práve šikovní a inak v škole úspešní žiaci mávajú problém s jednoduchými úlohami na čítanie s porozumením, za ktorými zbytočne hľadajú „chyták“ a následne u nich často dochádza k nadinterpretácii textu, alebo naopak, úlohu či jej zadanie podcenia, nedočítajú do konca, prípadne si ani neprezerú všetky možnosti odpovedí, ktoré sa často odlišujú iba minimálne. Tento jav môže súvisieť aj so (zlo)zvykom či skúsenosťou spomínaných žiakov napísať všetky doterajšie písomné práce v rýchlom tempe a medzi prvými ich odovzdať.

PFIČ MS zo SJL písalo 41 576 stredoškolákov s priemernou úspešnosťou **64,8 %** (národný priemer). Pri hodnotení PFIČ sa každoročne konštatuje veľmi nízka úroveň pravopisu. Na tomto mieste treba brať do úvahy skutočnosť, že aj pri dôslednom dodržiavaní bodovania podľa kritérií hodnotenia je posudzovanie písomnej práce tohto typu veľmi náročné a ovplyvnené subjektívnymi faktormi.

Žiaci by si mali pred voľbou žánra uvedomiť, že pri PFIČ nie je na prvom mieste *téma*, ale je to *žáner*, a teda by sa mali riadiť zásadou „vyberiem si žáner, ktorý zvládnem“ a nie preferenciou typu „vyberiem si tému, ktorá sa mi páči“. Pokiaľ sa totiž odchyľia od témy, táto skutočnosť sa prejaví v penalizácii obsahu a celkového dojmu, avšak v prípade, že nezvládnu predpísaný žáner, penalizácia nevyhnutne postihne prakticky všetky oblasti PFIČ (či už kompozíciu, štýl, jazyk atď.).

V úplnom závere našej správy pripomenieme fakt, že od MS 2013 nadobudla platnosť legislatívna zmena, podľa ktorej žiak neúspešný v oboch písomných častiach MS (EČ a PFIČ) môže síce vykonať ÚFIČ v riadnom termíne, ale v opravnom termíne nasledujúceho školského roka bude musieť opakovať jednu alebo obe písomné časti MS (podľa výsledku ÚFIČ). V školskom roku 2015/2016 bolo v riadnom termíne neúspešných v oboch častiach (EČ a PFIČ) maturitnej skúšky zo slovenského jazyka a literatúry **184 žiakov**, čo predstavuje 0,44 % z celkového počtu 41 576 žiakov, ktorí písali obidve časti MS.

Použitá literatúra

1. Burjan, V.: *Tvorba a využívanie školských testov vo vzdelávacom procese*. Exam: Bratislava 1999.
2. Butaš, J., Butašová, A., Folny, V.: *Tvorba testov pre meranie úrovne A1, A2, B1 a B2 podľa Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky*. ŠPÚ: Bratislava 2011.
3. *Špecifikačná tabuľka testu zo slovenského jazyka a literatúry*. Interný materiál. NÚCEM: Bratislava 2014.
4. *Cieľové požiadavky na vedomosti a zručnosti maturantov zo slovenského jazyka a literatúry*. ŠPÚ: Bratislava 2008.
5. *Cieľové požiadavky na vedomosti a zručnosti maturantov zo slovenského jazyka a literatúry*. ŠPÚ: Bratislava 2012.
6. Hendl, J.: *Přehled statistických metod zpracování dat*. Portál: Praha 2004.
7. Kolektív: *Standardy pro pedagogické a psychologické testování*. Testcentrum: Praha 2001.
8. Kostolanská, J.: *Záverečná správa zo štatistického spracovania výsledkov EČ MS zo slovenského jazyka a literatúry*. NÚCEM 2016.
9. Lapitka, M.: *Tvorba a použitie didaktických testov*. ŠPÚ: Bratislava 1996.
10. Mrva, M., Palacková, A.: *Správa o výsledkoch externej časti a písomnej formy internej časti maturitnej skúšky zo slovenského jazyka a literatúry*. NÚCEM: 2014.
11. Ritomský, A., Zelmanová, O.: *Štatistické spracovanie a analýza dát rozsiahlych monitorovaní. Položková a multivariačná analýza s využitím systému SPSS*. ŠPÚ: Bratislava 2003.
12. Ritomský, A., Zelmanová, O.: *Štatistické spracovanie a analýza dát rozsiahlych monitorovaní s využitím systému SPSS*. ŠPÚ: Bratislava 2002.
13. Rosa, V.: *Metodika tvorby didaktických testov*. ŠPÚ: Bratislava 2007.
14. Sklenárová, I., Zelmanová, O.: *Metodika spracovania dát z maturity 2005 v systéme SPSS*. ŠPÚ: Bratislava 2002.
15. *SPSS Base 10.0 User's Guide*. By SPSS Inc.: Chicago 1999.
16. *SPSS Base 7.0 Syntax Reference Guide*. By SPSS Inc.: Chicago 1996.
17. Turek, I.: *Učiteľ a pedagogický výskum*. Metodické centrum: Bratislava 1998.
18. Wimmer, G.: *Štatistické metódy v pedagogickom výskume*. Gaudeamus: Hradec Králové 1993.
19. *Záverečná správa zo štatistického spracovania testu PFIČ MS z vyučovacích jazykov*. NÚCEM: Bratislava 2016.